

**Міжнародні акредитовані органи сертифікації
Стандарт Міжнародних акредитованих органів
сертифікації з органічного виробництва і
переробки, еквівалентний Стандарту
Європейського Союзу**

версія 21 (у редакції від Лютого 2021 р.)

ВСТУП

Цей Стандарт міжнародних органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу, був розроблений для Акредитованих органів сертифікації, Бруклін Парк, Міннесота, США. В основі цього Стандарту лежать Європейський Регламент (ЄС) 834/2007 і більш докладні правила застосування (ЄС) 889/2008, які є основним стандартом для Акредитованих органів сертифікації та їхніх сертифікованих операторів органічного виробництва (виробників, переробників і продавців), які провадять свою діяльність за межами Європейського Союзу.

Цей Стандарт об'єднує, пояснює і спрощує Європейський Регламент (ЄС) 834/2007 і більш докладні правила застосування (ЄС) 889/2008, а також адаптує їх для застосування за межами правового поля Європейського Союзу, і, таким чином, забезпечує правила виробництва, які застосовуватимуть оператори для одержання сертифікатів еквівалентних тем, описаних у Європейському Регламенті (ЄС) 834/2007.

Два початкові Регламенти включають низку вимог системи контролю, що застосовуються до контрольних органів, а також чималу кількість адміністративних вимог, які застосовуються безпосередньо до державних органів та Європейської Комісії. Деякі статті регламентів були виключені (834/2007 22, 834/2007 27, 834/2007 29-42, 889/2008 48-56, 889/2008 64-65, 889/2008 67, 889/2008 71, 889/2008 80-88, 889/2008 90-97); всі інші, що залишаються є обов'язковими до виконання операторами. Акредитовані органи сертифікації, використовуючи цей Стандарт, мають запровадити і продемонструвати (якщо стосується документального підтвердження) контрольні заходи, еквівалентні вимогам ЄС.

Були додані правила органічного розведення водних тварин і морських водоростей, чинні станом на вересень 2010 р. В основі цих правил лежать Регламенти Комісії Європейського Союзу (ЄС) № 710/2009 і 834/2007. Для оновлення цього документа також повторно включили стандарти для водних тварин (834/2007 15) і морських водоростей (834/2007 13).

Були додані стандарти для розведення дріжджів і виноробства, чинні станом на листопад 2012 р. В основі цих правил лежать Регламенти Комісії Європейського Союзу (ЄС) № 1254/2008 і № 203/2012, відповідно. Стандарти для імпортерів (889/2008 34) були виключені, оскільки вони не застосовуються для країн, розташованих за межами Європейського Союзу.

Якщо в деяких пунктах оригінальних Регламентів згадуються установи, служби або технічні вимоги, які не існують або не працюють у країнах за межами Європейського Союзу, застосовується альтернативний еквівалентний підхід.

Оскільки в основі цього Стандарту лежать два Європейські Регламенти, то він повністю відповідає таким Регламентам. Якщо застосовуються зазначені раніше альтернативні заходи, то вимога може вважатися еквівалентною.

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 2 з 95

Цей Стандарт містить такі Додатки:

- ДОДАТОК I Добрива, покращувачі ґрунту та поживні речовини, на які посилається п. 6.4.4;
- ДОДАТОК II Засоби захисту рослин, на які посилається п. 6.5.1;
- ДОДАТОК III Мінімальні площі в приміщенні, поза ним, а також інші характеристики для виробництва різних видів і типів, на які посилається п. 6.7.12;
- ДОДАТОК IV Максимальна кількість голів на гектар, на які посилається п. 6.7.6;
- ДОДАТОК V Кормові матеріали, на які посилається п. 6.7.20;
- ДОДАТОК VI Кормові добавки і спеціальні речовини для використання в кормах для тварин;
- ДОДАТОК VII Продукти для прибирання й дезінфекції;
- ДОДАТОК VIII Деякі продукти і речовини, які використовуються у виробництві перероблених органічних харчових продуктів, зокрема дріжджі, дріжджові продукти, харчові і технологічні добавки;
- ДОДАТОК VIIIa Продукти і речовини, які використовуються або додаються в органічні продукти виноробства;
- ДОДАТОК IX Визначення. Додані нові визначення зі сфери розведення водних тварин і морських водоростей;

ДОДАТОК X Особливості органічного розведення морських культур;

Складено для Акредитованих органів сертифікації, Бруклін Парк, Міннесота, США

Джеймс А. Ріддл і Джойс Е. Форд

«Органік Індепендентс», ТОВ

Вайнона, Міннесота, США

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 3 з 95

В20. Лютий 2020 р.

Див.		ЄС див.	Відповідність/ Еквівалентність
1	Завдання		
	Цей Стандарт є основою для сталого розвитку органічного виробництва і при цьому забезпечує ефективну роботу ринку, чесну конкуренцію, впевненість споживачів та захист їхніх інтересів. Він встановлює загальні мету та принципи, які лежать в основі правил цього Стандарту і стосуються: 1. усіх стадій виробництва, підготовки та продажу органічних продуктів та їх контролю; і 2. використання інформації про органічне виробництво на маркуванні і в рекламі.	834/2007-Стаття 1	В
2	Сфера застосування		
2.1	Цей Стандарт застосовується до наступних продуктів сільськогосподарського походження, якщо вони постачаються на ринок країн ЄС або призначені для постачання на ринок країн ЄС: 1. жива чи неперероблена сільськогосподарська продукція; 2. перероблена сільськогосподарська продукція, яка використовується як продукти харчування; 3. корми для тварин; 4. продукти із водних тварин і морських водоростей; та 5. розсада і насіння для вирощування рослин. Продукти полювання та риболовлі в умовах дикої природи не вважаються продукцією органічного виробництва.	834/2007-Стаття 1	Г
2.2	Цей Стандарт застосовується до всіх операторів, що задіяні на будь-яких етапах виробництва, підготовки і продажу продуктів, зазначених у параграфі 2.1. Водночас підприємства громадського харчування не потрапляють під дію цього Стандарту.	834/2007-Стаття 1	В
2.3	Цей Стандарт застосовується в рамках відповідного національного або міжнародного законодавства стосовно таких положень, як наприклад, норм виробництва, підготовки, маркетингу, маркування і контролю, зокрема законодавства стосовно харчових продуктів та кормів для тварин.	834/2007-Стаття 1	Г
3	Завдання органічного виробництва		
	Завдання і принципи, зазначені в розділах 3 і 4, самі по собі не є стандартами, але встановлюють межі застосування всіх наступних вимог. Вони мають використовуватися як орієнтири при виникненні питань, пов'язаних з тлумаченням цього тексту. Органічне виробництво має виконувати такі спільні завдання: 1. встановити систему сталого управління сільським господарством, яка: (а) не завдає шкоди природним системам і циклам, сприяє збереженню і поліпшенню стану ґрунту, води, рослин і тварин та балансу між ними;	834/2007-Стаття 3	Г

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 4 з 95

	<p>(б) забезпечує високий рівень біологічного різноманіття;</p> <p>(в) забезпечує відповідальне використання енергії і природних ресурсів, таких як вода, ґрунт, органічні речовини і повітря;</p> <p>(г) забезпечує дотримання високих стандартів благополуччя тварин, зокрема враховує поведінкові потреби різних видів тварин;</p> <p>2. забезпечити виробництво високоякісних продуктів;</p> <p>3. забезпечити виробництво широкого асортименту харчових продуктів та інших сільськогосподарських продуктів, що відповідають вимогам споживачів до продуктів, виробленим за допомогою процесів, які не шкодять довкіллю, здоров'ю людини і здоров'ю рослин, благополуччю тварин.</p>		
4	Принципи органічного виробництва		
4.1	Загальні принципи		
	<p>Органічне виробництво має ґрунтуватися на таких принципах:</p> <p>1. відповідне проектування й управління біологічними процесами, що базується на екологічних системах з використанням природних ресурсів, що характерні для системи, завдяки методам, які:</p> <p>(а) використовують живі організми та механічні методи виробництва;</p> <p>(б) практикують вирощування споріднених культур чи тваринництво, або розведення аквакультури, яке відповідає принципам екологічно безпечної експлуатації рибних господарств;</p> <p>(в) виключають використання ГМО і продуктів, вироблених з або за допомогою ГМО, за винятком ветеринарних лікарських препаратів;</p> <p>(г) ґрунтуються на оцінці ризику і прийнятті у відповідних випадках запобіжних і превентивних заходів;</p> <p>2. обмеження зовнішніх втручань. Якщо зовнішнє втручання необхідне або відповідних практик і методів управління, зазначених у параграфі (а), не існує, воно повинне бути обмежене:</p> <p>(а) використанням продуктів органічного виробництва;</p> <p>(б) натуральними речовинами або речовинами, отриманими природним шляхом;</p> <p>(в) малорозчинними мінеральними добривами;</p> <p>3. суворі обмеження на використання хімічно синтезованих речовин у виняткових випадках:</p> <p>(а) відповідних практик управління не існує; та</p> <p>(б) речовини, зазначені в параграфі (б), не доступні на ринку; або</p> <p>(в) використання речовин, зазначених у параграфі (б), неприпустимо впливає на довкілля;</p> <p>4. у разі необхідності адаптація в межах цього Стандарту правил органічного виробництва з урахуванням санітарного</p>	834/2007- Стаття 4	

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 5 з 95

	стану, регіональних відмінностей клімату та місцевих умов, етапів розвитку і характерних господарських практик.		
4.2	Спеціальні принципи, які застосовуються для сільського господарства		
	<p>Окрім загальних принципів, зазначених у пункті 4.1, органічне сільське господарство повинне ґрунтуватися на таких спеціальних принципах:</p> <p>а) підтримка та покращення якості ґрунту, підвищення природної родючості ґрунту, стійкості ґрунту та біологічного різноманіття ґрунту, запобігання його ущільненню та ерозії, підживлення рослин, насамперед через ґрунтову екосистему;</p> <p>б) мінімізація використання невідновлюваних ресурсів і несільськогосподарських продуктів;</p> <p>в) переробка відходів та побічної продукції рослинного і тваринного походження для використання в рослинництві й тваринництві;</p> <p>г) прийняття до уваги місцевого або регіонального екологічного балансу при ухваленні виробничих рішень;</p> <p>ґ) підтримування здоров'я тварин шляхом зміцнення природного імунологічного захисту тварин, а також за рахунок вибору відповідних порід і господарських практик;</p> <p>д) підтримання здоров'я рослин за рахунок профілактичних заходів, таких як підбір стійких до шкідників і хвороб видів та сортів, відповідної сівозміни, використання механічних і фізичних методів, захист природних ворогів шкідників;</p> <p>е) тваринницька практика, адаптована до конкретної місцевості та землі;</p> <p>є) забезпечення високого рівня благополуччя тварин з урахуванням видових потреб;</p> <p>ж) виробництво продуктів органічного тваринництва з тварин, які були виведені органічним методом з народження чи видуплення і впродовж усього їхнього життя;</p> <p>з) вибір породи з урахуванням здатності тварин адаптуватися до місцевих умов, їхньої життєздатності та здатності чинити опір хворобам чи розладам здоров'я;</p> <p>и) використання для сільськогосподарських тварин органічних кормів, що складаються з компонентів органічного сільського господарства та з природних компонентів несільськогосподарського походження;</p> <p>і) застосування тваринницьких практик, які сприяють зміцненню імунної системи і природному захисту від хвороб, зокрема включають регулярне перебування на відкритому повітрі і пасовищах;</p> <p>ї) виключення вирощування штучно виведених поліплоїдних тварин; та</p> <p>й) підтримка біологічного різноманіття природної водної екосистеми, підтримка доброго стану водного середовища і якості навколишніх водних і наземних екосистем.</p>	834/2007- Стаття 5	Г
4.3	Спеціальні принципи, що застосовуються до виробництва органічних харчових продуктів		

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 6 з 95

	<p>Окрім загальних принципів, зазначених у пункті 4.1, виробництво перероблених органічних продуктів харчування повинне ґрунтуватися на таких спеціальних принципах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. вирькихобництво органічних продуктів харчування з органічних сільськогосподарс компонентів, за винятком випадків, коли компонент в органічній формі відсутній на ринку; 2. обмеження використання харчових добавок, неорганічних компонентів з основними технологічними і сенсорними функціями та мікроелементів і технологічних добавок. Вони можуть використовуватися лише в мінімальному обсязі і тільки в разі крайньої технологічної необхідності або у випадку необхідності спеціального харчування; 3. виключення речовин і методів обробки, які можуть ввести в оману щодо справжньої природи походження продукції; 4. дбайлива переробка продуктів, надаючи перевагу використанню біологічних, механічних і фізичних методів. 	834/2007- Стаття 6	Г
4.4	Спеціальні принципи, що застосовуються до виробництва органічних кормів для тварин		
	<p>Окрім загальних принципів, зазначених у Статті 4, виробництво перероблених органічних кормів для тварин повинно ґрунтуватися на таких особливих принципах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. виробництво органічних кормів для тварин з органічних компонентів, за винятком випадків, коли компонент в органічній формі не доступний на ринку; 2. обмеження використання кормових добавок та технологічних добавок. Можуть використовуватися тільки в разі гострої технологічної чи зоотехнічної потреби або в разі необхідності спеціального харчування; 3. виключення речовин і методів обробки, які можуть не підходити з огляду на походження продукту; 4. обережна переробка кормів, бажано з використанням біологічних, механічних і фізичних методів. 	834/2007- Стаття 7	Г
4.5	Спеціальні принципи, що застосовуються до органічного розведення тварин аквакультури і виробництва морських водоростей		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акваторії, які використовуються для розведення органічних морських водоростей і тварин аквакультури, дуже важливі для вирощування безпечних та високоякісних продуктів при мінімальному впливі на водне середовище. 2. Необхідно провести оцінку стану середовища, яке повинно включати найкращі способи адаптації до навколишнього середовища та мінімізації можливих негативних наслідків, як це вимагається згідно з Розділами 11.2 і 11.8. 3. Особливе розчинне середовище, яким є вода, зумовлює необхідність відокремлювати виробничі одиниці для розведення органічних і неорганічних аквакультур. 4. Вирощування морських водоростей може деякою мірою справляти позитивний ефект, наприклад, воно сприяє видаленню біогенних елементів і використанню 	710-Принцип и (4)-(24)	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 7 з 95

	<p>полікультурних систем. Необхідно бути дуже обережним, щоб не допустити надмірного розростання диких морських водоростей, не допустити їх відновлення та запобігти значному впливу на водне середовище.</p> <p>5. Органічне тваринництво аквакультури повинне забезпечувати врахуванням усіх видоспецифічних потреб тварин. При цьому господарські практики, системи управління та системи захисту повинні відповідати всім вимогам щодо умов утримання тварин. Системи виробництва та щільність популяції має відповідати вимогам, встановленим Розділами 11.12, 11.13 та Додатком X.</p> <p>6. Загальні принципи органічного виробництва ґрунтуються на відповідному проектуванні та управлінні біологічними процесами й екологічними системами, у яких повинні використовуватися природні ресурси, які працюють у цій системі завдяки методу, який, у випадку розведення водних тварин, відповідає принципам збалансованого використання рибних ресурсів. В органічному розведенні водних тварин повинно зберігатись біологічне різноманіття природних водних екосистем. Ці принципи спираються на оцінку ризику і застосування запобіжних та профілактичних заходів у разі потреби. Таким чином, необхідно уточнити, що штучне пришвидшення розмноження риб за допомогою гормонів і їхніх похідних є неприпустимим для органічного виробництва і сприйняття споживачем продуктів органічних водних тварин. Тому використовувати такі речовини в органічному розведенні водних тварин заборонено.</p> <p>7. Корми для водних тварин мають відповідати всім нормам харчових потреб і ветеринарним вимогам, в тому числі щодо заборони використання кормів, які походять із певного виду для цього ж виду тварин</p> <p>8. Сировина для кормів органічних хижих риб і ракоподібних повинна мати або органічне походження, або бути отримана в результаті збалансованого використання рибних ресурсів.</p> <p>9. У чітко встановлених умовах допускається використання окремих неорганічних кормових матеріалів, кормових добавок та технологічних добавок в органічному розведенні водних тварин і морських водоростей, лише якщо вони були дозволені для використання в органічному виробництві згідно списку Додатків V та VI.</p> <p>10. Розведення двостулкових молюсків-фільтраторів сприяє підвищенню якості прибережних вод за рахунок того, що вони видаляють біогенні елементи і таким чином полегшують використання багатокультурних систем. Особливі правила для вирощування молюсків визначені в Розділі 11.20.</p> <p>11. Ветеринарія насамперед повинна базуватися на профілактиці хвороб.</p> <p>12. За певних умов допускається використання окремих речовин, що захищають від обростання, речовин для</p>		
--	---	--	--

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

	очищення і дезінфекції виробничого обладнання та потужностей, лише якщо такі дозволені для використання в органічному виробництві згідно Додатку VII, розділу 2. Необхідно бути особливо обережним під час використання дезінфікуючих речовин у присутності живих тварин. Переконайтеся, що ці речовини не становлять загрози. 13. Під час завантаження – розвантаження та транспортування живої риби необхідно враховувати всі її фізіологічні потреби. 14. Переходячи на органічне виробництво, впродовж встановленого терміну необхідно застосовувати всі засоби органічного методу. Перехідні періоди встановлюються згідно вимог Розділів 6.2.3 та 6.2.6.		
5	Правила виробництва		
5.1	Дотримання стандартів		
	оператори зобов'язані дотримуватися всіх правил виробництва, зазначених у відповідних розділах 5-10. Для підтвердження дотримання цих правил, вони зобов'язані вести відповідні записи, описані в розділі 10.	834/2007- Стаття 8	Г
5.2	Дотримання вимог системи контролю		
	1. Усі оператори, які виробляють, готують, зберігають або експортують органічні продукти з третьої країни або розміщують ці товари на ринку, зобов'язані перед розміщенням на ринку будь-яких органічних продуктів або продуктів, отриманих у перехідний період: (а) надати інформацію про своє підприємство до визнаного контролюючого органу. 2. Якщо оператор доручає ведення будь-якого з його видів діяльності третій стороні, на нього, як і раніше, поширюються вимоги, зазначені в пункті (а), а самі види діяльності потрапляють під дію системи контролю.	834/2007- Стаття 28	Г
	3. Якщо оператор управляє кількома рослинницькими виробничими одиницями, розташованими в одній місцевості, виробничі одиниці, де виробляють неорганічні продукти, а також складські приміщення, в яких зберігаються продукти фермерських господарств, також потрапляють під дію загальних та специфічних вимог, зазначених в пунктах 5.3, 5.4, 5.9.2, 10.2, а також в Підрозділі IV, Розділу 1 Регламенту Ради (ЄС) № 889/2008 .	889/2008- Стаття 73	Г
	4. Якщо оператор управляє кількома тваринницькими виробничими одиницями, підприємства, на яких вирощують тварин без застосування органічних стандартів, або на яких виробляють неорганічні продукти тваринництва, також потрапляють під дію цих Стандартів і системи контролю.	889/2008- Стаття 79	ВГ
	5. Якщо оператор управляє кількома виробничими одиницями із розведення тварин аквакультури, виробничі одиниці, на яких вирощують водних тварин без застосування	889/2008- Стаття 79г	ВГ

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 9 з 95

	органічних стандартів, також потрапляють під дію цих Стандартів і системи контролю.		
5.3	Мінімальні вимоги контролю		
	<p>1. Якщо всіх вимог контролю було дотримано, оператор зобов'язаний скласти та зберігати:</p> <p>(а) докладний опис виробничої одиниці та/або приміщень та/або діяльності;</p> <p>(б) опис усіх практичних заходів, яких буде вжито для забезпечення дотримання правил органічного виробництва на рівні виробничої одиниці та/або приміщень та/або діяльності;</p> <p>(в) опис запобіжних заходів, яких буде вжито для зменшення ризику забруднення забороненими продуктами або речовинами, і заходів із очищення, яких буде вжито в усьому виробничому ланцюгу оператора.</p> <p>(г) особливі характеристики методів виробництва, що застосовувались, і використання яких передбачає необхідність ведення документації оператором.</p> <p>У відповідних випадках, всі описи та заходи, зазначені в першому підпункті, можуть стати частиною системи контролю якості, створеної оператором.</p> <p>2. Описи та заходи, зазначені в параграфі 1, мають бути включені в заяву, підписану відповідальним оператором. Крім того, така заява повинна містити зобов'язання оператора:</p> <p>(а) виконання всіх операцій відповідно до органічних правил виробництва;</p> <p>(б) вжиття, у разі недотримання або порушення правил, заходів, передбачених правилами органічного виробництва;</p> <p>(в) повідомлення в письмовій формі покупців про те, що всі вказівки на використання органічного методу виробництва продукції були вилучені з продукту.</p> <p>оператор зобов'язаний підписати інспекційний звіт контролюючого органу, в якому вказані можливі розбіжності та невідповідності цим Стандартам, і вжити необхідних заходів для їх усунення.</p> <p>(г) приймати, у випадку, якщо оператор та/чи його підрядні організації контролюються згідно вимог цього Стандарту чи інших систем, еквівалентних чи рівнозначних Регламендам Ради (ЄС) 843/2007 та 889/2008, обмін інформацією між різними контролюючими органами,</p> <p>(г) приймати, у випадку, якщо оператор оператор та/чи його підрядні організації переходять під контроль іншого контролюючого органу, передачу їхніх документів до відповідного контролюючого органу.</p> <p>(д) приймати, у випадку, якщо оператор виходить із системи управління контролюючого органу, необхідність зберігати контрольний файл оператора протягом щонайменше п'яти років</p>	<p>889/2008- Стаття 63</p> <p>889/2008- Стаття 67</p>	<p>Е</p> <p>С</p>

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

	<p>(е) приймати, у випадку, якщо оператор відмовляється / виходить із системи управління контрольного органу, інформування без затримок компетентні контролюючі органи чи органи влади;</p> <p>ж) приймати необхідність інформування відповідних контролюючих органів без затримок у разі виявлення відхилень або порушень, що мають вплив на органічний статус своєї продукції чи органічних продуктів, отриманих від інших операторів або підрядників.</p> <p>3. Щодо надання доступу до відповідних приміщень, оператор повинен:</p> <p>а) надавати контролюючому органу чи органу влади, для цілей контролю, доступ до всіх частин виробничої одиниці та всіх приміщень, а також до всієї бухгалтерської документації та відповідних підтверджуючих документів;</p> <p>б) надавати контролюючому органу чи органу влади всю інформацію, що може вважатися необхідною для здійснення відповідного контролю;</p> <p>в) надавати на вимогу контролюючого органу чи органу влади результати здійснення внутрішнього контролю якості згідно певних стандартів/вимог.</p> <p>На додаток до вимог, вказаних у пункті 1, імпортери та перші вантажоотримувачі повинні надавати інформацію щодо імпортованих відвантажень.</p>		
5.4	Спеціальні вимоги контролю щодо рослинництва і продукції рослинництва сільськогосподарського виробництва, а також щодо контролю збору дикорослої продукції		
	<p>1. Повний опис підприємства, зазначеного в розділі 5.3.1.а повинен:</p> <p>(а) бути складений, навіть якщо діяльність оператора обмежується збиранням диких рослин;</p> <p>(б) містити вказівку на приміщення для зберігання і виробництва, земельні ділянки та/або місця збирання і, якщо є, приміщення, у яких здійснюються окремі операції з переробки та/або пакування;</p> <p>(в) містити дату останнього використання земельних ділянок та/або місць збирання відповідних продуктів, використання яких не відповідає правилам органічного виробництва.</p> <p>2. У разі збирання диких рослин, практичні заходи, зазначені в розділі 5.3.1.б, повинні включати гарантії третіх сторін, які може надати оператор з метою підтвердження, що місця збору не оброблялись протягом щонайменше останніх трьох років продуктами, що відрізняються від дозволених для використання в органічному виробництві і перераховані у Додатках I та II. .</p> <p>3. Щороку, перед датою, визначеною контролюючою установою чи контролюючим органом, оператор повинен повідомляти контролюючий орган чи контролюючу установу</p>	<p>889/2008- Стаття 70</p> <p>889/2008- Стаття 71</p>	Е

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 11 з 95

	про розклад виробництва продукції рослинництва, в розрізі земельних ділянок.		С
5.5	Норми контролю для морських водоростей		
	Якщо спеціальна система контролю для морських водоростей застосовується вперше, докладний опис місця їх розведення, вказаний у розділі 5.3.1, повинен містити: 1. докладний опис установок на суші і в морі; 2. у разі необхідності, оцінку стану середовища, описану в розділі 11.2.3; 3. у разі необхідності, план сталого управління, описаний у розділі 11.2.4; 4. якщо йдеться про дикі морські водорості, докладний опис і карту узбережжя, ділянок збирання в морі і територій на суходолі, на яких виконуються всі дії після збирання.	889/2008- Стаття 73а	В
5.6	Норми контролю для тваринництва і продуктів тваринництва		
	1. Якщо спеціальна система контролю для тваринництва застосовується вперше, докладний опис виробничої одиниці, зазначений у розділі 5.3.1., повинен містити: (а) докладний опис тваринницьких споруд, пасовищ, територій на відкритому повітрі тощо, і, якщо є, приміщень для зберігання, пакування й переробки тварин, продуктів тваринництва, сировини і допоміжних продуктів; (б) докладний опис устаткування для зберігання гною. 2. Практичні заходи, описані в розділі 5.3.1.б, повинні включати: (а) план розкидання гною, погоджений з контрольним органом, а також докладний опис територій, виділених під рослинництво; (б) у разі необхідності, письмовий дозвіл на розкидання гною інших власників відповідно до вимог розділу 6.4.4.3 та відповідно до положень правил органічного виробництва; план управління для виробничої одиниці органічного тваринництва.	889/2008- Стаття 74	В
5.7	Норми контролю для розведення водних тварин		
	Якщо спеціальна система контролю для розведення водних тварин застосовується вперше, докладний опис виробничої одиниці, вказаний у розділі 5.3.1.а., повинен містити: 1. докладний опис устаткування на суходолі і в морі; 2. у разі необхідності, оцінку опису середовища, представлену в розділі 11.2.3; 3. у разі необхідності, план раціонального управління, описаний у розділі 11.2.4; 4. при розведенні молюсків, короткий опис спеціального розділу плану сталого управління відповідно до правил розведення, вказаних у розділі 11.20.4(2).	889/2008- Стаття 79а	В
5.8	При розведенні двостулкових молюсків, інспекційний візит повинен відбутись до і під час максимального виробництва біомаси.	889/2008- Стаття 79 в	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 12 з 95

5.9	Заборона на використання ГМО		
	<p>1. Генетично модифіковані організми (ГМО) і продукти, вироблені з або за допомогою ГМО, заборонено використовувати як харчові продукти, корми, технологічні добавки, препарати для захисту рослин, добрива, покращувачі ґрунту, насіння, розсаду, мікроорганізми і тварини в органічному виробництві.</p> <p>2. Для забезпечення дотримання заборон, зазначених вище у параграфі 5.9.1, що стосується продукції, відмінної від харчових продуктів та кормів чи продукції, виробленої з використанням ГМО, оператори, які використовують такі неорганічні продукти і купують їх у третіх сторін, зобов'язані вимагати у продавця підтвердження того, що продукти, які постачаються, не вироблені з або за допомогою ГМО.</p>	834/2007-Стаття 9	В
		889/2008-Стаття 69	
5.10	Заборона використання іонізуючого опромінення		
	Застосування іонізуючого опромінення для обробки органічних харчових продуктів, кормів або сировини, яка використовується для органічних харчових продуктів або кормів, заборонене.	834/2007-Стаття 10	В
6	Сільськогосподарське виробництво		
6.1	Загальні правила сільськогосподарського виробництва		
	<p>1. Управління всім сільськогосподарським підприємством має здійснюватися відповідно до вимог органічного виробництва.</p> <p>2. Підприємство може бути розділене на окремі виробничі одиниці чи виробничі об'єкти аквакультури, не всі з яких можуть управлятися згідно з правилами органічного виробництва. Щодо тварин поділ здійснюється залежно від виду. Щодо тварин аквакультури, представники одного виду можуть утримуватись за умови, що забезпечується адекватний поділ між виробничими об'єктами. Щодо рослин поділ має здійснюватися за сортами, які можна легко розрізнити.</p> <p>3. Якщо органічне виробництво здійснюється не на всіх виробничих одиницях підприємства, оператор зобов'язаний відокремити землю, тварин і продукти, які використовуються для виробництва або виробляються органічними одиницями, і ті, які використовуються для виробництва або виробляються неорганічними одиницями, а також вести відповідні записи, що підтверджують таке відокремлення.</p>	834/2007-Стаття 11	В
6.2	Перехідний період		
6.2.1	Загальні вимоги		
	1. До господарства, в якому розпочинається виробництво продукції згідно правил органічного виробництва, висуваються наступні вимоги:	834/2007-Стаття 17	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 13 з 95

В20. Лютий 2020 р.

	<p>(а) перехідний період починається відразу ж після передачі оператором інформації про його діяльність контролюючому органу;</p> <p>(б) під час перехідного періоду необхідно дотримуватись всіх правил, встановлених цим Стандартом;</p> <p>(в) залежно від типу рослинництва чи тваринництва визначаються терміни перехідних періодів (див. параграфи 6.2.2-6.2.6);</p> <p>(г) на ділянці землі чи на потужностях, де частково здійснюється органічне виробництво, а частково здійснюється перехід на органічне виробництво, оператор зобов'язаний зберігати окремо органічні продукти і продукти, отримані під час перехідного періоду, окремо утримувати тварин або мати змогу негайно забезпечити їх окреме утримання, а також вести відповідні записи, що підтверджують окреме зберігання або утримання;</p> <p>(г) за певних умов, при визначенні вказаного вище терміну перехідного періоду, можна враховувати термін, який безпосередньо передує початку перехідного періоду;</p> <p>(д) тварини і продукти тваринництва, вироблені під час перехідного періоду і зазначені в підрозділі (в), не повинні продаватися з позначками, описаними в розділі 9.1, на етикетці. Ці позначки також заборонено використовувати в рекламі продукції.</p>		
6.2.2	Перехідний період– рослини і продукція рослинництва		
	<p>1. Щодо рослин або продукції рослинництва, яка вважається органічною, правила виробництва, зазначені у Розділі 5.9, 5.10, 6.1 та 6.4 цього Стандарту, повинні застосовуватися до засіву на земельних ділянках упродовж усього терміну перехідного періоду, або щонайменше за два роки до посіву або, щодо пасовищ чи земельних ділянок, на яких вирощуються багаторічні кормові рослини, впродовж не менше двох років до початку їх використання для одержання кормів в органічному сільському господарстві; або, щодо багаторічних рослин, які не є кормовими, впродовж не менше трьох років до отримання першого врожаю органічних продуктів.</p> <p>2. Контролюючий орган може прийняти рішення про визнання попереднього терміну частиною перехідного періоду, якщо впродовж цього терміну:</p> <p>(а) земельні ділянки були зареєстровані в офіційній програмі захисту довкілля або іншій подібній програмі, за умови, що було вжито всіх заходів для того, щоб на цих земельних ділянках не застосовувалися продукти, не дозволені для органічного виробництва, або</p> <p>(б) земельні ділянки є природними або сільськогосподарськими територіями, для обробки яких не використовувалися продукти, не дозволені для органічного виробництва.</p>	889/2008- Стаття 36	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 14 з 95

	<p>Термін, зазначений у розділі 6.2.2.2(б) може бути врахований заднім числом, тільки якщо контролюючий орган отримав достатні докази того, що всіх умов було дотримано впродовж не менше трьох років.</p> <p>3. В окремих випадках, якщо на землі використовувалися продукти, не дозволені для органічного виробництва, контролюючий орган може прийняти рішення про те, щоб продовжити перехідний період, вказаний у параграфі 1.</p>		
6.2.3	Перехідний період – морські водорості		
	<p>1. Перехідний період ділянки для збирання водоростей становить шість місяців.</p> <p>2. Перехідний період для виробничої одиниці з розведення морських водоростей повинен становити не менше шести місяців або один виробничий цикл.</p>	889/2008- Стаття 36а	В
6.2.4	Перехідний період – земля, призначена для органічного тваринництва		
	<p>1. Правила перехідного періоду, зазначені в пункті 6.2.2 цього Стандарту, повинні застосовуватися на всіх територіях виробничої одиниці, де виробляються корми для тварин.</p> <p>2. Незважаючи на положення параграфа 6.2.4, перехідний період для пасовищ і відкритих територій, які використовуються для нетравоїдних тварин, можна скоротити до одного року. Цей період можна скоротити до шести місяців, якщо на цій землі впродовж останнього року не застосовувалися продукти, не дозволені в органічному виробництві.</p>	889/2008 Стаття 37	В
6.2.5	Перехідний період – тваринництво і продукти тваринництва		
	<p>1. Якщо згідно з параграфом 6.7.2 цього Стандарту підприємство займалося неорганічним тваринництвом, а продукти продаватимуться як органічні, підприємство зобов'язане дотримуватися правил, прописаних у цьому Стандарті, впродовж не менше:</p> <p>(а) 12 місяців для коней і великої рогатої худоби, зокрема буйволів і бізонів, для виробництва м'яса, але в будь-якому випадку не менше трьох четвертих частини їхнього життя;</p> <p>(б) шести місяців для дрібної рогатої худоби, свиней і тварин для виробництва молока;</p> <p>(в) 10 тижнів для домашньої птиці, яка служить для виробництва м'яса, якщо її було привезено до того, як їй виповнилося три дні;</p> <p>(г) шести тижнів для домашньої птиці, яка служить для виробництва яєць.</p> <p>2. Якщо на початку перехідного періоду на підприємстві тримають неорганічних тварин, продукти, вироблені з цих тварин, можуть вважатися органічними, якщо відбувся перехідний період всього виробничої одиниці, зокрема тваринництва, пасовищ та/або будь-якої землі, яка використовувалася для годування тварин. Загальний</p>	889/2008- Стаття 38	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 15 з 95

	перехідний період для вже наявних тварин та їхнього потомства, пасовища та/або будь-якої земельної ділянки, яка використовувалася для годування тварин, може бути скорочений до 24 місяців, якщо для годівлі тварин в основному використовувалися корми з цієї виробничої одиниці.		
6.2.6	Перехідний період – розведення водних тварин		
	<p>1. Наступні перехідні періоди виробничого підприємства з розведення водних тварин повинні застосовуватися для таких типів потужностей із розведення аквакультур, зокрема і для вже наявних водних тварин:</p> <p>(а) для потужностей, які неможливо осушити, очистити або продезінфікувати, перехідний період становить 24 місяці;</p> <p>(б) для потужностей, які були осушені або тимчасово не використовуються, перехідний період становить 12 місяців;</p> <p>(в) для потужностей, які були осушені, очищені та продезінфіковані, перехідний період становить шість місяців;</p> <p>(г) для відкритих водогосподарських споруд, зокрема для тих, де розводять двостулкових моллюсків, перехідний період становить три місяці.</p> <p>2. Контролюючий орган може прийняти рішення про зарахування як частини перехідного періоду, попередньо задокументованого періоду, якщо в цей період потужності не оброблялися і на них не використовувалися продукти, заборонені для органічного виробництва.</p>	889/2008- Стаття 38а	Г
6.3	Паралельне виробництво		
6.3.1	Паралельне виробництво – рослинництво		
	<p>1. Якщо підприємство оператора стикається з кліматичними, географічними або структурними обмеженнями, виробник може звернутися до контрольного органу за дозволом на розташування органічної і неорганічної виробничої одиниці в один і той же час і на одній території:</p> <p>(а) у випадку багаторічних культур, період вирощування яких становить не менше трьох років і сорти яких важко розрізнити, за умови дотримання таких умов:</p> <p>(i) виробництво, про яке йдеться, є частиною плану перехідного періоду і виробник бере на себе чіткі зобов'язання і забезпечує початок перехідного періоду решти території, призначеної для органічного виробництва в максимально можливий короткий термін, який у будь-якому випадку не може перевищувати п'ять років;</p> <p>(ii) були вжиті відповідні заходи для забезпечення постійного розділення продуктів, вироблених на кожній із розглянутих виробничих одиниць;</p> <p>(iii) контролюючий орган не менш ніж за 48 годин інформується про збір кожного з продуктів, які розглядаються;</p> <p>(iv) після завершення збору, виробник інформує контролюючий орган про точну кількість зібраного врожаю</p>	889/2008- Стаття 40	Г

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 16 з 95

	загального річного обсягу споживаного корму. Ця цифра повинна розраховуватися як відсоток сухої речовини корму сільськогосподарського походження. 5. Оператори зобов'язані вести документи, що підтверджують дотримання норм, зазначених у розділі 6.3.2. 6. Контролюючий орган може уповноважити підприємства, які проводять сільськогосподарські дослідження або здійснюють формальне навчання, займатися органічним та неорганічним тваринництвом одних і тих же видів за умови дотримання таких умов: (а) було вжито відповідних заходів для забезпечення гарантії постійного розділення тваринництва, продуктів тваринництва, гною і кормів кожного підприємства, про які контролюючий орган був заздалегідь повідомлений; (б) виробник заздалегідь повідомляє контролюючий орган про доставку або продаж домашніх тварин чи продуктів тваринництва; (в) оператор повідомляє контролюючому органу конкретну кількість продуктів, вироблених на підприємстві, а також всі характеристики, що дозволяють ідентифікувати продукти, і підтверджує, що було вжито всіх заходів для розділення продуктів.	889/2008- Стаття 40	
6.3.3	Паралельне виробництво – бджільництво		
	Якщо підприємство оператора стикається з кліматичними, географічними або структурними обмеженнями, оператор може використовувати органічні і неорганічні об'єкти бджільництва для запилення на одному підприємстві, за умови дотримання всіх вимог органічного виробництва, за винятком норм розташування пасік. У такому випадку, продукт не можна продавати як органічний. оператор зобов'язаний вести документацію, яка підтверджує дотримання цієї норми.	889/2008- Стаття 41	В
6.4	Правила рослинництва		
	Крім загальних правил сільськогосподарського виробництва, зазначених у пункті 6.1, повинні застосовуватися такі правила органічного рослинництва:	834/2007- Стаття 1	В
6.4.1	Насіння		
	1. Для виробництва будь-яких продуктів, крім насіння та розсади, повинні використовуватися тільки насіння та вегетативно розмножений матеріал органічного статусу. Тому материнська рослина, з якої одержують насіння, і батьківська рослина, від якої одержують вегетативно розмножений матеріал, повинні протягом не менше одного сезону або, у випадку багаторічних культур, протягом двох сезонів вирощуватися за правилами, викладеними в цьому Стандарті;	834/2007- Стаття 12.1	А
6.4.2	Використання насіння або вегетативно розмноженого матеріалу, одержаних в результаті неорганічного методу виробництва		

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 18 з 95

<p>1. Якщо на ринку не доступні органічне насіння чи вегетативно розмножений матеріал, (а) можна використовувати насіння або вегетативно розмножений матеріал, одержані з виробничої одиниці, що перебуває у стані переходу до органічного сільського господарства, (б) якщо пункт (а) застосувати не можна, контролюючі органи можуть дозволити використовувати неорганічне насіння або вегетативно розмножений матеріал, якщо вони не доступні з органічного виробництва. Проте, при використанні неорганічного насіння і насінневої картоплі застосовуються положення наступних параграфів з 2 по 9.</p> <p>2. Неорганічне насіння і насінневу картоплю можна використовувати, якщо це насіння або насіннева картопля не оброблялися засобами захисту рослин, окрім дозволених для обробки насіння згідно з параграфом 6.5.1.1, якщо хімічна обробка передбачена з фітосанітарною метою національними вимогами для всіх видів у місцевості, де використовуватимуться насіння і насіннева картопля.</p> <p>3. Види, щодо яких встановлена наявність виробництва достатньої кількості органічного насіння або насінневої картоплі значної кількості сортів, можуть бути позбавлені дозволу відповідно параграфу 1(б) вище, якщо тільки вони не відповідають одному із завдань параграфу 5(в) нижче.</p> <p>4. Відповідальність за видачу дозволів, зазначених у параграфі 1(б), може нести контролюючий орган.</p> <p>5. Дозвіл на використання насіння або насінневої картоплі, які були отримані методом неорганічного виробництва, може бути виданий лише в таких випадках: (а) якщо жоден постачальник, тобто оператор, який продає насіння або насінневу картоплю іншому операторові, не може доставити насіння або насінневу картоплю до посіву або посадки, за умови, що замовлення на насіння або насінневу картоплю було зроблене в адекватний термін; (б) якщо користувач може довести, що йому необхідний конкретний сорт, зареєстрованої альтернативи якому не існує, і що отримання дозволу є дуже важливим для його/її виробництва; (в) за умови доцільності використання в дослідженні, невеликих польових випробуваннях чи з метою збереження сорту, що узгоджено з контрольним органом.</p> <p>6. Дозвіл має бути отримано до посіву сільськогосподарської культури.</p> <p>7. Дозвіл має видаватися тільки окремим користувачам на один сезон, а контрольний орган, відповідальний за видачу дозволів, зобов'язаний зареєструвати кількість дозволеного насіння і насінневої картоплі.</p> <p>8. Як виняток з параграфу 7 контролюючий орган може видати дозвіл для всіх користувачів:</p>	<p>889/2008- Стаття 45</p>	<p>Г</p>
---	--------------------------------	----------

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 19 з 95

	(а) на окремі види за умови дотримання умов, зазначених у параграфі 5(а); (б) для окремих сортів за умови дотримання умов, зазначених у параграфі 5(б). Усі дозволи, зазначені в першому підпункті, мають бути вказані в записах контрольного органу.		
6.4.3	Використання та поліпшення ґрунту		
	1. В органічному рослинництві повинні застосовуватись тільки такі практики обробітку ґрунту та вирощування сільськогосподарських культур, які сприяють збереженню або збільшенню кількості ґрунтової органічної речовини, посиленню стійкості ґрунту і ґрунтового біологічного різноманіття та запобігають ущільненню й ерозії ґрунту. 2. Родючість та біологічна активність ґрунту мають зберігатися і підвищуватися шляхом багаторічної сівозміни із застосуванням бобових та інших сидеральних культур, а також за рахунок використання добрив тваринного походження і органічних матеріалів (бажано попередньо компостованих) з органічного виробництва. 3. Дозволяється застосовувати біодинамічні засоби. 4. Крім того, добрива і покращувачі ґрунту можна застосовувати, тільки якщо вони дозволені в органічному виробництві сертифікаційним органом. 5. Мінеральні азотні добрива заборонені.	834/2007-Стаття 12.1	В
6.4.4	Використання добрив і покращувачів ґрунту		
	1. У випадку неможливості задовольнити потреби рослин у поживних речовинах з допомогою методів вирощування, дотримання сівозміни та застосування органічного матеріалу (параграф 6.4.3.1, 6.4.3.2 та 6.4.3.3) в органічному виробництві дозволяється використовувати добрива і меліоранти, зазначені в Додатку І цього Стандарту, але лише в необхідній кількості. Оператори зобов'язані вести документацію, що підтверджує необхідність використання продукту. 2. Загальна кількість гною, що використовується підприємством, не може перевищувати 170 кг азоту на рік на гектар сільськогосподарської території. Такі обмеження повинні застосовуватися тільки до стійлового гною, сухого стійлового гною, сухого посліду домашньої птиці, компостованого гною, зокрема посліду домашньої птиці, компостованого стійлового гною і рідкого гною. 3. Виробники органічних продуктів можуть укласти ексклюзивні письмові договори про співпрацю для збуту надлишкового гною від органічного виробництва з іншими виробниками і підприємствами, які дотримуються правил органічного виробництва. Максимальна межа, зазначена в параграфі 2, має визначатися з урахуванням усіх одиниць органічного виробництва, задіяних у цій співпраці.	889/2008-Стаття 3	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 20 з 95

	4. Для поліпшення загального стану ґрунту або забезпечення ґрунту або рослин мікроорганізмами можна використовувати відповідні препарати з мікроорганізмами. 5. Для активації компосту можна використовувати відповідні фітопрепарати або препарати з мікроорганізмами.		
6.4.5	Гідропонне виробництво заборонене.	889/2008-Стаття 4	В
6.5	Профілактика шкідників і обробіток		
	1. Запобігання пошкодженням, спричинених шкідниками, хворобами і бур'янами, повинне ґрунтуватися насамперед на захисті їхніх природних ворогів, виборі видів і сортів, сівозміні, агротехнічних методах і теплових процесах.. 2. У разі виявлення загрози рослині можна використовувати засоби захисту рослин, але тільки якщо вони дозволені для органічного виробництва згідно з Додатком II.	834/2007-Стаття 12.1	В
6.5.1	Застосування обробітку від шкідників		
	1. Якщо за допомогою зазначених вище заходів неможливо забезпечити належний захист рослин від шкідників і хвороб, то в органічному виробництві можна використовувати тільки дозволені засоби, зазначені у Додатку II цього Стандарту. Оператори зобов'язані вести документацію, що підтверджує необхідність використання цих засобів. 2. Що стосується засобів, які використовуються в пастках і розпилювачах, крім феромонних диспенсерів, усі пастки і/або диспенсери повинні перешкоджати попаданню речовин, що в них містяться, в навколишнє середовище та контакту між цими речовинами і вирощуваними рослинами. Після використання пастки її необхідно зібрати і безпечно утилізувати.	889/2008-Стаття 5	Г
6.5.2	Прибирання і дезінфекція		
	У рослинництві для прибирання та дезінфекції можна використовувати тільки ті продукти, які дозволені в органічному виробництві згідно з Додатком VII.	834/2007-Стаття 12.1	В
6.5.3	Забруднення		
	Усі використовувані технології рослинництва повинні запобігати або мінімізувати забруднення навколишнього середовища.	834/2007-Стаття 12.1	В
6.5.4	Зберігання вхідних продуктів		
	На одиницях, які займаються органічним рослинництвом, морськими водоростями, тваринництвом та аквакультурою, заборонено зберігати будь-які вхідні продукти, крім дозволених відповідно до цього Стандарту.	889/2008 Стаття 35 2	
6.6.1	Грибівництво		
	У грибівництві можна використовувати тільки ті субстрати, які складаються з таких компонентів: 1. стійловий гній і екскременти тварин: (а) або отримані з підприємств, що працюють відповідно до методів органічного виробництва;	889/2008-Стаття 6	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 21 з 95

	(б) або зазначені в Додатку I, якщо продукт, зазначений у пункті (і) не доступний; вони не повинні перевищувати 25 % від усієї ваги компонентів субстрату, крім ґрунтових матеріалів і води; 2. продукти сільськогосподарського походження, крім зазначених у розділі (1а), які отримані з підприємства, що працює відповідно до методів органічного виробництва; 3. заборонено використовувати торф, оброблений хімічними речовинами; 4. деревина, яка після рубки не оброблялася хімічними речовинами; 5. мінеральні продукти, зазначені у Додатку I, вода та ґрунт.		
6.6.2	Збирання диких рослин		
	Збирання диких рослин та їхніх частин, які ростуть у природному середовищі, в лісах та на сільськогосподарських землях, вважається методом органічного виробництва, якщо: 1. протягом не менше трьох років до збирання ці території не оброблялися продуктами, іншими, ніж дозволені для органічного виробництва згідно з Додатком I; 2. збирання не впливає на стабільність природного середовища чи збереження виду в місці збирання.	834/2007-Стаття 12.2	В
6.7	Правила тваринництва		
	1. Крім загальних правил сільськогосподарського виробництва, зазначених у пункті 6.1, в тваринництві мають застосовуватися такі правила:	834/2007-Стаття 14	
	Ідентифікація тварин Ідентифікація тварин повинна проводитися постійно з використанням технік, призначених для кожного виду. Для великих ссавців використовується індивідуальна ідентифікація, а для домашньої птиці або дрібних ссавців - індивідуальна ідентифікація або ідентифікація за партіями.	889/2008-Стаття 75	В
6.7.1	Походження тварин		
	Що стосується походження, органічні домашні тварини повинні бути народжені і вирощуватися на органічних підприємствах.	834/2007-Стаття 14	В
6.7.2	Використання неорганічних тварин		
	1. За певних умов тварини, вирощені з використанням методів неорганічного виробництва, можуть бути привезені на підприємство для племінного розведення. Такі тварини та їхні продукти можуть вважатися органічними по закінченню перехідного періоду, зазначеного в розділі 6.2. 2. Неорганічні тварини можуть бути привезені на підприємство з метою племінного розведення тільки у випадку відсутності достатньої кількості органічних тварин та за умов, зазначених у параграфі 3-5. 3. Якщо стадо складається вперше, для розведення неорганічних молодих ссавців відразу ж після відлучення повинні застосовуватися правила органічного виробництва.	834/2007-Стаття 14 889/2008-Стаття 9	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 22 з 95

	<p>1. Загальна щільність розташування повинна бути такою, щоб не перевищувалося обмеження 170 кг азоту на рік на гектар сільськогосподарської землі, як зазначено в розділі 6.4.4.2.</p> <p>2. Для визначення прийнятної щільності розташування, зазначеної вище, контрольний орган зобов'язаний визначити умови для одиниці поголів'я худоби, еквівалентні вищевказаним обмеженням. Як інструкцію можна використовувати цифри, зазначені в Додатку IV.</p>	889/2008- Стаття 15	В Г
6.7.7	Доступ до відкритих територій		
	<p>1. Відкриті території можуть бути частково закритими.</p> <p>2. Травоїдні тварини повинні мати доступ до пасовищ для випасання, коли дозволяють умови.</p> <p>3. Якщо травоїдні тварини мають доступ до пасовищ під час періоду випасання і можуть вільно пересуватися в зимових загонах, їх не обов'язково випускати на свіже повітря в зимові місяці.</p> <p>4. Незважаючи на положення параграфа 2, бики, старші року, повинні завжди мати доступ на пасовища і відкриті території.</p> <p>5. Домашня птиця повинна протягом не менше третини свого життя мати доступ до відкритих територій.</p> <p>6. Більша частина відкритих ділянок для домашньої птиці має бути вкрита рослинами, на них мають бути розташовані захисні споруди і має бути встановлено достатню для курей кількість напувальниць і годівниць.</p> <p>7. Якщо домашня птиця утримується в приміщенні у зв'язку з обмеженнями, що накладаються національним законодавством, у неї завжди має бути достатня кількість грубих кормів і мають використовуватися відповідні матеріали для забезпечення її етологічних потреб.</p>	889/2008- Стаття 14	В Г
6.7.8	Можливі винятки: Особливі норми управління в органічному тваринництві		
	Остаточна фаза відгодівлі дорослої худоби, яка вирощується на м'ясо, може проходити в приміщенні, якщо цей період не перевищує однієї п'ятої частину життя тварини, але в будь-якому випадку не більше трьох місяців.	889/2008- Стаття 46	В
6.7.9	Заборона безземельного тваринництва		
	Безземельне тваринництво, коли в оператора тваринницького комплексу немає сільськогосподарської землі і/або він не уклав письмового договору про співпрацю з іншим оператором згідно з положеннями розділу 6.4.4, заборонене.	889/2008-Ст аття 16	А
6.7.10	Можливі винятки: Прив'язування тварин		
	1. Прив'язування або ізоляція тварин заборонені, за винятком прив'язування або ізоляції окремих тварин на певний період	834/2007- Стаття 14	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

	<p>часу, якщо це необхідно з міркувань безпеки, благополуччя або з ветеринарних причин;</p> <p>2. Якщо підприємство оператора стикається з кліматичними, географічними або структурними обмеженнями, контрольний орган може дозволити прив'язувати худобу на малих підприємствах, якщо цю худобу неможливо утримувати в групах у зв'язку з особливостями її поведінки, за умови, що вона має доступ до пасовищ і не рідше ніж двічі на тиждень виходить на відкриті території, коли випасання неможливе.</p>	<p>889/2008- Стаття 39</p> <p>834/2007- Стаття 14</p> <p>889/2008- Стаття 18.4</p>	Г
6.7.11	Утримання тварин		
	<p>1. Такі операції, як прикріплення еластичних стрічок до хвостів овець, купірування хвостів, спилування зубів, трімірування дзьобів і видалення рогів не є звичайними процедурами в органічному сільському господарстві. Проте контрольний орган може дозволити виконання будь-якої з цих операцій з міркувань безпеки або для поліпшення здоров'я, поліпшення умов утримання або гігієнічних умов тварин в індивідуальному випадку.</p> <p>Будь-які страждання тварин повинні бути зведені до мінімуму шляхом застосування відповідної анестезії та/або знеболювання, а також за рахунок виконання всіх операцій кваліфікованим персоналом в найприйнятнішому віці.</p> <p>2. Фізична кастрація дозволена виключно для збереження якості продуктів і в неорганічних виробничих практиках, але тільки за умов, зазначених у другому підпункті параграфу 6.7.11.</p>	<p>834/2007- Стаття 14.1 б)</p> <p>889/2008- Стаття 18</p>	Г
6.7.12	Правила умов утримання		
	<p>1. Ізоляція, опалення і вентиляція будівлі повинні бути організовані таким чином, щоб забезпечувати циркуляцію повітря, запиленість, температуру, відносну вологість повітря і концентрацію газу на безпечному для тварин рівні. Будівля повинна мати достатню природну вентиляцію і забезпечувати надходження великої кількості природного світла.</p> <p>2. Для того щоб тварини могли проживати на відкритому повітрі, загои для утримання тварин не обов'язково повинні розташовуватися у відповідних кліматичних зонах.</p> <p>3. Щільність розташування в загонах повинна бути комфортною, забезпечувати хороший стан і особливі потреби різних видів, зокрема вона повинна залежати від виду, породи та віку тварин. Також необхідно враховувати поведінкові особливості тварин, які, зокрема, залежать від розміру групи та статі тварин. Щільність повинна бути такою, щоб тварини мали достатньо місця, щоб вони могли природно стояти, легко лягати, повертатися, доглядати за собою, приймати всі природні пози і робити всі природні рухи, наприклад, витягуватися або махати крилами.</p>	<p>889/2008- Стаття 10</p>	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 26 з 95

	4. Мінімальна площа будівель і зовнішніх територій та інші характеристики умов тримання різних категорій тварин зазначені в Додатку III.		
6.7.13	Особливі умови утримання і господарські практики для ссавців		
	<p>1. У будівлях, де утримуються тварини, повинна бути рівна, але не слизька підлога. Не менше половини внутрішньої площі, зазначеної у Додатку III, повинна бути твердою і не мати планкову або сіткову конструкцію.</p> <p>2. У будівлі повинні бути зручні, чисті і сухі місця для відпочинку достатнього розміру, і вони повинні мати монолітну, не планчасту конструкцію. У зонах відпочинку повинна бути густа підстилка. Підстилка повинна складатися з соломи або інших відповідних природних матеріалів. Підстилку можна поліпшити і додати в неї мінеральні продукти, зазначені у Додатку I.</p> <p>3. Після досягнення телятами віку одного тижня, вони не повинні утримуватися в окремих стійлах.</p> <p>4. Свиней необхідно утримувати в групах, за винятком останньої стадії вагітності та підсисного періоду.</p> <p>5. Поросят не можна утримувати на плоских підлогах або в клітках для поросят.</p> <p>6. Свині повинні мати можливість ритися в місцях вигулу. Для цього можна використовувати різні субстрати.</p>	889/2008- Стаття 11	B
6.7.14	Особливі умови утримання і господарські практики для домашньої птиці		
	<p>1. Домашню птицю заборонено тримати в клітках.</p> <p>2. Водоплавна птиця повинна мати доступ до струмка, ставка або озера, якщо дозволяють погодні та гігієнічні умови. Це необхідно з урахуванням потреб цього виду та вимог до умов утримання тварин.</p> <p>3. Будівлі для утримання будь-якої домашньої птиці повинні відповідати таким умовам:</p> <p>(а) не менше однієї третини площі підлоги повинно бути твердою, без планкових або сіткових конструкцій. Ця частина повинна бути вкрита підстилкою із соломи, дерев'яної стружки, піску або дерну;</p> <p>(б) у пташниках для курей-несучок досить велика частина підлоги повинна бути доступна для збирання пташиного посліду;</p> <p>(в) у них повинні бути сідала достатнього розміру і в достатній кількості залежно від розміру групи і птахів відповідно до вимог, зазначених у Додатку III.</p> <p>(г) у них повинні бути отвори для входу/виходу прийнятної для птахів розміру, а загальна довжина цих отворів повинна бути не менше 4 м на кожні 100 м² площі будівлі;</p> <p>(г) у кожному пташнику повинно утримуватися не більше:</p> <p>(i) 4800 курей, (ii) 3000 несучок, (iii) 5200 цесарок,</p>	889/2008- Стаття 12	B

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 27 з 95

	<p>(iv) 4000 самок або 3200 самців мускусної або пекінської качки або інших качок, (v) 2500 каплунів, гусей чи індиків; (д) загальна площа пташника для розведення птахів на м'ясо на одному одиниці не повинна перевищувати 1600 м²; (е) пташники повинні бути побудовані таким чином, щоб птахи могли легко виходити на відкрите повітря. 4. Природне освітлення може бути доповнене штучним для забезпечення максимум 16 годин освітлення і нічного періоду відпочинку без штучного освітлення, який повинен тривати не менше восьми годин. 5. Для запобігання використанню методів інтенсивного вирощування, домашню птицю необхідно вирощувати або до досягнення мінімального віку, або вибирати породи птахів, які повільно зростають. Якщо оператор не розводить порід птиці, що повільно зростають, її потрібно забивати в такому віці: (a) 81 день для курчат, (б) 150 днів для каплунів, (в) 49 днів для пекінських качок, (г) 70 днів для самок мускусних качок, (г) 84 дні для самців мускусних качок, (д) 92 дні для крижнів, (е) 94 дні для цесарок, (є) 140 днів для індиків і гусей, і (і) 100 днів для індичок. Контролюючий орган визначає критерії для порід, які повільно зростають, або складає список таких порід і передає цю інформацію операторам.</p>		
6.7.15	Племінне тваринництво		
	<p>1. Відтворення повинно здійснюватися природним способом. Проте штучне запліднення допускається. 2. Відтворення не повинно стимулюватися за допомогою гормонів або інших подібних речовин, за винятком їх використання у різних видах терапевтичного лікування для окремої тварини. 3. Інші форми штучного відтворення, такі як клонування і трансплантація ембріонів, використовувати заборонено. 4. Необхідно вибирати відповідні породи. Вибір порід має сприяти запобігання будь-яким стражданням і завданню травм тваринам. 5. При виборі порід необхідно враховувати здатність тварин адаптуватися до місцевих умов, їх живучість і опірність хворобам. Крім того, породи тварин необхідно вибирати таким чином, щоб уникнути окремих захворювань або проблем зі здоров'ям у деяких порід, використовуваних в інтенсивному виробництві, наприклад, синдрому стресу у свиней, синдрому БМЕ, раптової смерті, раптового викидня і проблем з народженням, що потребують кесаревого розтину. Перевага віддається місцевим породам.</p>	<p>834/2007- Стаття 14</p> <p>889/2008- Стаття 8</p>	<p>В</p> <p>В</p>

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

	<p>4. Утримувати тварин в умовах або на дієті, що може спровокувати анемію, заборонено.</p> <p>5. Практики відгодівлі повинні бути такими, які можна переглянути на будь-якому етапі вирощування. Примусова відгодівля заборонена.</p>		
6.7.19	Корми в перехідному періоді		
	<p>1. До 30 % раціону можуть становити корми перехідного періоду и. Якщо такі корми надходять безпосередньо з підприємства, то їх відсоток можна збільшити до 100%.</p> <p>2. До 20 % від загальної кількості кормів для тварин можуть надходити з пасовищ, багаторічних пасовищ, ділянок, на яких вирощують багаторічні рослини або багаті на білок культури, які засівали на землях, призначених для органічного землеробства, у перший рік перехідного періоду, якщо ці землі є частиною самого підприємства і не були частиною органічного одиниці підприємства в останні п'ять років. Якщо використовуються корми перехідного періоду і корми, одержані з ділянок, що перебувають у перехідному періоді лише один рік, загальний відсоток таких кормів не повинен перевищувати показник, зазначений у параграфі 1.</p> <p>3. Відсоток сухої речовини корму рослинного походження, зазначений у параграфах 1 і 2, необхідно розраховувати щороку.</p>	889/2008- Стаття 21	Г
6.7.20	Використання в кормах окремих продуктів і речовин		
	<p>З метою виконання вимог параграфу 6.7.16, лише наступні речовини можуть бути використані під час переробки органічного корму для тварин:</p> <p>1. Неорганічні кормові матеріали рослинного чи тваринного походження або інші кормові матеріали, зазначені в розділі 2 Додатка V можна використовувати з урахуванням обмежень, зазначених у розділі 6.7.21 та 6.7.22 нижче, і тільки якщо вони виробляються або готуються без використання хімічних розчинників.</p> <p>2. Кормові матеріали мінерального походження можна використовувати в органічному виробництві, якщо вони перелічені в Додатку V і за умови дотримання зазначених у цьому Додатку обмежень.</p> <p>3. Для годівлі органічних тварин можна використовувати продукти з екологічно чистих рибних господарств, якщо вони вироблені або приготовлені без хімічних розчинників, якщо їх дають тільки нетравюйдним тваринам, а гідролізат рибного протеїну використовується тільки для молодих тварин.</p> <p>4. Можна використовувати кормові добавки, перелічені в Додатку VI, і дотримуватися вказаних там обмежень.</p> <p>5. В органічному виробництві можна використовувати неорганічні спеції, трави і патоку, якщо вони не доступні в органічній формі та якщо вони вироблені чи приготовані без додавання хімічних сольвентів, при цьому їхня кількість не має перевищувати 1% від усього раціону окремого виду, який</p>	889/2008- Стаття 22a-g	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 30 з 95

	розраховується щороку, як відсоток сухої речовини корму сільськогосподарського походження. 6. Дозволено використовувати морську сіль або грубу кам'яну сіль. 7. Органічні кормові матеріали тваринного походження.		
6.7.21	Використання для тварин неорганічних протеїнових кормів рослинного і тваринного походження		
	Свинням і домашній птиці дозволено давати обмежену кількість неорганічних кормів рослинного або тваринного походження, якщо фермери не можуть дістати корми, одержані шляхом органічного виробництва. Максимально допустимий відсоток неорганічних кормів, дозволених для вище названих видів протягом 12 місяців: 5 % для календарних років: 2018, 2019, 2020, 2021. Ці цифри необхідно щорічно перераховувати, як відсоток сухої речовини корму сільськогосподарського походження. Оператор зобов'язаний вести документацію, що підтверджує потребу використання цієї норми.	889/2008- Стаття 43	В
6.7.22	Форс-мажорні обставини		
	Контрольний орган може на тимчасовій основі дозволити окремим операторам використовувати неорганічні корми впродовж обмеженого періоду і на певній території в разі втрати кормовиробництва або накладення обмежень, зокрема у зв'язку з незвичайними метеорологічними умовами, спалахом інфекційних захворювань, забрудненням токсичними речовинами або наслідками пожежі. Після отримання дозволу контрольного органу, окремі оператори зобов'язані вести документацію, що підтверджує застосування вищезазначених винятків. Контрольні органи зобов'язані зберігати документацію про надання цих виняткових прав.	889/2008- Стаття 47	Г
6.7.23	Профілактика захворювань і ветеринарне лікування		
	Профілактика захворювань залежить від вибору породи і виду, і повинна спиратися на сільськогосподарські практики, високу якість кормів і фізичне навантаження, відповідну щільність розташування і відповідні гігієнічні умови утримання.	834/2007- Стаття 14	В
6.7.24	Профілактика захворювань		
	1. Не обмежуючи зміст розділу 6.7.25, використовувати хімічно синтезовані алопатичні ветеринарні лікарські препарати або антибіотики з метою профілактичного лікування заборонено. 2. Використання речовин, що стимулюють ріст або виробництво (зокрема антибіотиків, кокцидиостату й інших штучних добавок, що сприяють зростанню), гормонів або інших схожих речовин для контролю відтворення або інших цілей (наприклад, стимулювання або синхронізації статевого бажання) заборонено.	889/2008- Стаття 23	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 31 з 95

	<p>3. Якщо домашні тварини надійшли з неорганічної одиниці, необхідно залежно від місцевих умов ужити необхідних заходів, таких як відбраковування або призначення періоду карантину.</p> <p>4. Стійла, загони, обладнання та інструменти необхідно належним чином чистити і дезінфікувати, щоб запобігти перехресним інфекціям і розмноженню хвороботворних організмів. Кал, сечу і нез'їдену їжу необхідно прибирати якомога частіше, щоб зменшити неприємний запах і не приваблювати комах і гризунів. Для прибирання та дезінфекції (див. 6.7.27) можна використовувати тільки продукти, зазначені в Додатку VII і які підходять для прибирання та дезінфекції стійл, установок та інструментів. Отрута для гризунів (лише в пастках) і продукти, зазначені в Додатку II, можна використовувати виключно для усунення комах та інших тварин у стійлах і в інших спорудах, де утримуються тварини.</p> <p>5. Перед кожною новою партією домашньої птиці загін повинен залишатися порожнім. У цей період усі загони та інвентар необхідно очистити та продезінфікувати. Крім того, після завершення періоду вирощування кожної партії домашньої птиці, всі вигони повинні залишатися порожніми, щоб могли вирости нові рослини. Контрольні органи встановлюють період, упродовж якого вигони повинні залишатися порожніми. Оператор зобов'язаний вести документацію, що підтверджує цей період. Ці вимоги не застосовуються, якщо домашня птиця вирощується не партіями, не утримується на вигоні і якщо птах може вільно пересуватися впродовж дня.</p>		
6.7.25	Ветеринарне лікування		
	<p>1. Усі хвороби потрібно лікувати негайно, щоб не допустити страждання тварини; хімічно синтезовані алопатичні ветеринарні препарати, зокрема антибіотики, можна використовувати в разі необхідності і тільки за певних умов, якщо фітотерапевтичні, гомеопатичні та інші продукти не підходять або є неефективними. Зокрема, слід визначити всі обмеження з урахуванням курсу лікування і періоди каренції.</p> <p>2. Допускається використання імунологічних ветеринарних засобів.</p> <p>3. Лікування, спрямоване на захист здоров'я людей і тварин, повинне здійснюватись відповідно до національного законодавства.</p> <p>4. Якщо, незважаючи на превентивні заходи щодо забезпечення здоров'я тварин (див 6.7.24), тварини хворіють або отримують травму, їх потрібно негайно лікувати, якщо необхідно, в ізольованих і відповідних стійлах.</p> <p>5. Перевага віддається використанню фітотерапевтичних, гомеопатичних продуктів, мікроелементам і продуктам, перерахованим у Розділі 1 Додатка V і в Розділі 1.1 Додатка VI, а не хімічно синтезованим алопатичним ветеринарним</p>	<p>834/2007- Стаття 14</p> <p>889/2008- Стаття 24</p>	<p>В</p> <p>Г</p> <p>В</p>

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 32 з 95

	<p>лікарським препаратам чи антибіотикам, якщо вони є досить ефективними для певних видів тварин і підходять для конкретних лікувальних цілей.</p> <p>6. Якщо заходи, перераховані в параграфі 4 і 5, є неефективними в лікуванні захворювання або травми, а лікування дозволить уникнути страждання тварин, хімічно синтезовані алопатичні ветеринарні лікарські препарати чи продукти можуть застосовуватися під відповідальність ветеринара.</p> <p>7. За винятком вакцинації, лікування від паразитів і виконання обов'язкової схеми ліквідації хвороби, при якій тварина або група тварин проходять більше трьох курсів лікування впродовж 12 місяців чи більше одного курсу лікування, якщо життєвий цикл тварини тривати менше року, зазначені тварини або продукти з них не можуть продаватися, як органічні продукти, а тварини повинні пройти перехідний період, зазначений розділі 6.2.5. Оператор зобов'язаний вести документацію, що підтверджує виникнення подібних доказів, і надавати її контрольному органу.</p> <p>8. Період каренції між останнім застосуванням алопатичного ветеринарного лікарського препарату в нормальних умовах і виробництвом органічних харчових продуктів з таких тварин має бути вдвічі більший за законний період каренції або, якщо цей період не вказаний, становити 48 годин.</p>		
6.7.26	Зберігання алопатичних ветеринарних лікарських препаратів		
	Зберігати алопатичні ветеринарні лікарські препарати і антибіотики на підприємстві дозволено, якщо вони були прописані ветеринаром для лікування відповідно до положень розділу 6.7.25.6, якщо вони зберігаються в контрольованому місці і вказані в записі про домашню тварину, зазначеному в Розділі 10 цього Стандарту, або в залежності від обставин, у записах по виробництву аквакультури, як зазначено в розділі 10.6.	834/2007- Стаття 35	В
6.7.27	Прибирання і дезінфекція		
	Для прибирання та дезінфекції в стійлах і загонах можна використовувати тільки продукти, дозволені для застосування в органічному виробництві згідно з Додатком VII.	834/2007- Стаття 14	В
6.8	Бджільництво		
6.8.1	Бджільництво – Екотипи		
	Перевага віддається місцевим екотипам.	889/2008- Стаття 8	Г
6.8.2	Бджільництво – перехідний період		
	1. Продукти бджільництва можна продавати із зазначенням того, що вони були зроблені органічним методом, тільки за умови дотримання правил органічного виробництва впродовж не менше року.	889/2008- Стаття 38	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 33 з 95

	2. Перехідний період для пасік не встановлюється за умови застосування положення Розділу 6.8.2.1.2 цього Стандарту. 3. У перехідному періоді віск необхідно замінити воском органічного бджільництва.		
6.8.2.1	Неорганічний рій		
	1. Використовувати неорганічних тварин на підприємстві для розведення можна, тільки якщо достатньої кількості органічних тварин немає. 2. Для оновлення пасіки на органічному підприємстві, 10 % маток і рою на рік можна замінювати неорганічними матками і роєм, якщо матки і рій розміщені у вуликах з вощиною з підприємства органічного виробництва.	889/2008- Стаття 9	В
6.8.2.2	Використання неорганічного бджолиного воску		
	При експлуатації нових установок або в перехідному періоді можна використовувати неорганічний бджолиний віск тільки 1. якщо на ринку відсутній бджолиний віск з органічних пасічних господарств; 2. якщо доведено, що він не забруднений речовинами, забороненими для органічного виробництва; 3. якщо його взято із запечатаних комірок.	889/2008- Стаття 44	В
6.8.2.3	Форс-мажорні обставини		
	Контрольний орган може на тимчасовій основі дозволити використовувати неорганічних бджіл для відновлення пасіки, коли органічні бджоли не доступні в зв'язку з високою смертністю, викликаною хворобами або форс-мажорними обставинами. Після отримання дозволу контрольного органу окремі оператори зобов'язані вести документацію, що підтверджує використання вищезазначеного винятку.	889/2008 - Стаття 47	Г
6.8.3	Бджільництво – розташування вуликів		
	1. Бджільницькі господарства повинні розташовуватися в місцевості, в якій джерелами нектару і пилку є органічні рослини або, у відповідних випадках, дика рослинність, неорганічні ліси або рослини, які оброблялися з використанням методів, які справляють мінімальний вплив на довкілля. Пасіки повинні бути розташовані на достатній відстані від джерел, які можуть спричинити забруднення продуктів бджільництва або негативно вплинути на здоров'я бджіл. 2. Розташування пасік повинно бути таким, щоб в радіусі 3 км від місця розташування самої пасіки, джерел нектару і пилку росли переважно органічні рослини і/або була дика рослинність і/або рослини, які оброблялися з використанням методів, що справляють мінімальний вплив на довкілля ¹ , які не можуть вплинути на кваліфікацію продуктів бджільництва	834/2007- Стаття 14 889/2008- Стаття 13	В

¹ Еквівалент положень, зазначених у Статті 22 Регламенту Ради 1257/1999 (13)

	як органічних. Вищезазначені вимоги не застосовуються, якщо цвітіння не відбувається або вулики не задіяні. 3. Контрольний орган може визначити регіони або території, в яких органічне виробництво неможливо.		
6.8.4	Бджільництво – Матеріали для вуликів		
	1. Вулики повинні виготовлятися переважно з натуральних матеріалів, які не становлять ризику забруднення довкілля або продуктів бджільництва.	889/2008- Стаття 13	В
6.8.5	Бджільництво – Розведення		
	1. Знищення бджіл на стільниках як метод збирання продуктів бджільництва заборонений. 2. Бджолиний віск для нових основ повинен бути з одиниць органічного виробництва. 3. Не обмежуючи зміст розділу 6.8.7, у вуликах можна використовувати тільки натуральні продукти, такі як прополіс, віск та олія. 4. Під час вилучення меду заборонено використовувати хімічні синтетичні засоби. 5. Отримувати мед зі стільників з розплодом заборонено. 6. Заборонено завдавати каліцтв, таких як обрізання крил.	834/2007- Стаття 14 889/2008- Стаття 13 889/2008- Стаття 18.3	В
6.8.6	Бджільництво – Годівля		
	1. Наприкінці сезону виробництва у вуликах необхідно залишити достатній запас меду і пилку для виживання бджіл узимку. 2. Годування бджолиних сімей дозволяється тільки в разі виникнення небезпеки для виживання вулика у зв'язку з кліматичними умовами і тільки в період між останнім збором урожаю і за 15 днів до початку наступного періоду появи нектару або паді. Як корм можна використовувати органічний мед, органічний цукровий сироп або органічний цукор.	889/2008- Стаття 19	В
6.8.6.1	Форс-мажорні обставини		
	Контрольний орган може на тимчасовій основі дозволити годувати бджіл органічним медом, органічним цукром або органічним цукровим сиропом за тривалих незвичайних погодних умов або за форс-мажорних обставин, які ускладнюють виробництво меду чи нектару. Після отримання дозволу контрольного органу, окремі оператори зобов'язані вести документацію, що підтверджує використання вищезазначеного винятку.	889/2008- Стаття 47	Г
6.8.7	Бджільництво – Профілактика захворювань і ветеринарна медицина		
	1. Для чищення та дезінфекції рам, вуликів та сот може використовуватись гідроксид натрію. Для захисту рам, вуликів і сот від шкідників можна використовувати тільки ті родентициди (використовуються лише в пастках) і відповідні продукти, перераховані в Додатку II.	889/2008- Стаття 25	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 35 з 95

	<p>2. Для дезінфекції пасік дозволено застосовувати фізичні методи, такі як пара або відкрите полум'я.</p> <p>3. Знищення чоловічого виводка дозволено тільки для запобігання зараженню вароатозним кліщем.</p> <p>4. Якщо, незважаючи на всі профілактичні заходи, сім'я захворіє або заражається, її необхідно лікувати і, якщо потрібно, колонії необхідно розмістити на ізольованих пасіках.</p> <p>5. В органічному виробництві можна використовувати ветеринарні лікарські препарати, якщо вони дозволені національним законодавством.</p> <p>6. У разі зараження вароатозним кліщем дозволено використовувати мурашину кислоту, молочну кислоту, оцтову кислоту, щавельную кислоту, а також ментол, тимол, евкалиптол або камфору.</p> <p>7. У разі застосування хімічно синтезованих алопатичних продуктів, сім'ї, на період застосування цих продуктів, повинні перебувати на ізольованих пасіках, а віск необхідно замінити на віск з органічних бджільницьких господарств. Відповідно до цих сімей застосовується перехідний період, зазначений у розділі 6.8.2.</p> <p>8. Вимоги, зазначені в параграфі 7, не застосовуються до продуктів, перелічених у параграфі 6.</p>		Г	В
7	Виробництво перероблених харчових продуктів			
7.1	Загальні правила			
	<p>1. Перероблені органічні харчові продукти повинні проходити підготовку окремо від неорганічних продуктів.</p> <p>2. Заборонено використовувати речовини і технології, які відновлюють властивості характеристики, втрачені під час переробки і/або зберігання органічного продукту, та виправляють результати неухважності під час переробки цих продуктів, або іншим чином вводять в оману щодо справжньої природи цих продуктів.</p>	834/2007- Стаття 19		В
7.2	Правила зберігання продукції та виробництва перероблених кормів і харчових продуктів			
	<p>1. Оператори, що зберігають продукцію або виробляють перероблені корми чи продукти харчування, повинні розробити й постійно оновлювати відповідні процедури, засновані на систематичній ідентифікації критичних етапів переробки.</p> <p>Впровадження цих процедур повинно постійно забезпечувати відповідність зберігання та переробки продукції вимогам органічного виробництва.</p> <p>2. Оператори повинні відповідати вимогам параграфу 1 та впроваджувати відповідні процедури, які зазначено у параграфі 1. Зокрема, оператори зобов'язані:</p> <p>(а) вживати запобіжні заходи з метою уникнення ризику забруднення забороненими речовинами чи продуктами;</p>	889/2008- Стаття 26.1.2		В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 36 з 95

В20. Лютий 2020 р.

	<p>3. неорганічні сільськогосподарські інгредієнти можуть бути використані, лише якщо контролюючий орган дозволив їх застосування в органічному виробництві. Такий дозвіл може бути виданий, лише якщо заявлений інгредієнт не доступний в органічній формі, і такий дозвіл повинен переглядатися щороку (див. 7.4.2);</p> <p>4. заборонено використовувати одночасно той самий інгредієнт органічної та неорганічної форми або інгредієнт перехідного періоду;</p> <p>5. харчова продукція, вироблена із зернових перехідного періоду, повинна містити у своєму складі лише одну культуру сільськогосподарського походження.</p>			B
7.4.1	Використання окремих продуктів і речовин під час переробки харчових продуктів			
	<p>1. Під час переробки органічних харчових продуктів, за винятком продуктів виноробства, дозволено використовувати лише наступні речовини:</p> <p>(а) речовини, перелічені в Додатку VIII до цього Стандарту;</p> <p>(б) культури мікроорганізмів та ензими, які зазвичай використовуються під час переробки харчових продуктів; водночас ензими, які будуть використовуватися як харчові добавки, повинні бути перераховані в Додатку VIII, Розділ А;</p> <p>(в) речовини і продукти², позначені як натуральні ароматизатори або натуральні смакоароматичні препарати;</p> <p>(г) барвники для маркування м'яса та яєць в шкаралупі³;</p> <p>(г) питна вода і сіль (з хлоридом натрію або хлоридом калію як основним компонентом), які зазвичай застосовуються для переробки харчових продуктів;</p> <p>(д) мінерали (мікродомішки), вітаміни, амінокислоти та поживні мікроелементи, за умов:</p> <p>i. їхнє використання в харчових продуктах для нормального споживання «законно дозволене», тобто необхідне згідно законодавства ЄС чи національного законодавства, погодженого з законодавством ЄС, тобто харчовий продукт, що не міститиме таких мінералів, вітамінів, амінокислот та поживних мікроелементів не зможе реалізовуватись на ринку ЧИ</p> <p>ii. в складі такої продукції, що реалізується на ринку як харчова продукція з особливими характеристиками та</p>	889/2008-Стаття ⁵ 27 і 27а		B

² Як зазначено в Статті 12.2.(б)(і) і 12.2.(в) Директиви Ради ЄС 88/388/ЄЕС (14) відповідно до Статті 91.(г) і 2.2. цієї Директиви.

³ Відповідно, згідно зі Статтею 2(8) та Статтею 2(9) Європейського Парламенту Директиви Ради ЄЕС 94/36/ЄС (15);

5

	<p>впливом на здоров'я чи процес травлення, а також яка задовольняє потреби особливих груп населення.</p> <p>- в складі продукції, на яку посилаються пункти а) та б) статті 1(1) Регламенту (ЄС) № 609/2013(*), її використання дозволено цим Регламентом та актами, прийнятими на основі ст. 11(1) цього Регламенту</p> <p>- в продукції, що регламентується Директивою Комісії 2006/125/ЄС(**), її використання дозволено цією Директивою</p> <p>- в продукції, що регламентується Директивою Комісії 2006/141/ЄС(***), її використання дозволено цією Директивою</p> <p>2. Для виконання розрахунків, зазначених у розділі 9.1.3 (а)(ii), (а) харчові добавки, зазначені в Додатку VIII, і зазначені в колонці кодових номерів добавок, повинні розраховуватися, як інгредієнти сільськогосподарського походження;</p> <p>(б) культури і речовини, зазначені в параграфі 1.(б),(в),(г),(г) і (д) цього пункту і речовини, не зазначені в колонці кодових номерів добавок, не повинні розраховуватися, як інгредієнти сільськогосподарського походження;</p> <p>(в) дріжджі та дріжджові продукти повинні розраховуватися, як інгредієнти сільськогосподарського походження;</p> <p>(г) що стосується виробництва органічних дріжджів⁴, під час виробництва і приготування дріжджів можуть використовуватися такі речовини:</p> <p>(1) Речовини, перелічені в Додатку VIII, Розділ В;</p> <p>(2) продукти і речовини, перелічені в розділі 7.4.1.1(б) і (г) вище.</p>		
7.4.2	Дозвіл на використання неорганічних харчових інгредієнтів сільськогосподарського походження		
	<p>Інгредієнти сільськогосподарського походження в неорганічній формі можна використовувати тільки за таких умов:</p> <p>1. Оператор надав контрольному органу всі необхідні докази, що ці інгредієнти не виробляються в країні в достатній</p>	889/2008-Стаття 29	Г

⁴ Див. Статтю 20(1) Регламенту (ЄС) № 834/2007.

(*)Regulation (EU) No 609/2013 of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 on food intended for infants and young children, food for special medical purposes, and total diet replacement for weight control and repealing Council Directive 92/52/EEC, Commission Directives 96/8/EC, 1999/21/EC, 2006/125/EC та 2006/141/EC, Директива 2009/39/EC Парламенту ЄС та Ради ЄС та Регламенти Комісії (ЄС) No 41/2009 та No 953/2009 (OJ L 181, 29.6.2013, ст. 35).

(**) Директива Комісії 2006/125/ЄС від 5 Грудня 2006 щодо круп'яної продукції переробки та дитячих продуктів харчування для немовлят та малих дітей (OJ L 339, 6.12.2006, ст. 16).

(***) Директива Комісії 2006/141/ЄС від 22 Грудня 2006 щодо дитячих сумішей, яка заміняє Директиву 1999/21/ЄС (OJ L 401, 30.12.2006, ст. 1).'

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

	кількості або не виробляються за правилами органічного виробництва, або їх не можна імпортувати з інших країн; 2. Контрольний орган видав формальний дозвіл, який буде щорічно переглядатися. Контролюючі органи повинні зберігати детальну інформацію щодо виданих дозволів та інформувати Комісію ЄС відповідним чином під час підготовки щорічних звітів; 3. Дозвіл може бути скасовано, якщо з'являться докази, що підтверджують поліпшення ситуації з постачанням.		
7.4.2.1	Додавання неорганічного дріжджового екстракту		
	При виробництві органічних дріжджів дозволяється додавати в субстрат до 5% неорганічного дріжджового екстракту або аутолізу (розраховується в сухій речовині), якщо оператор не може отримати дріжджовий екстракт або аутолізат з органічного виробництва. ⁶	889/2008- Стаття 46а	В
7.4.3	Спеціальні положення для морських водоростей		
	1. Якщо кінцевим продуктом є морські водорості, для промивання свіжозібраних водоростей використовується морська вода. Якщо кінцевим продуктом є висушені морські водорості, для промивання можна використовувати прісну воду. Для видалення вологи можна використовувати сіль. 2. Для висушування заборонено використовувати відкритий вогонь, який безпосередньо контактує з морськими водоростями. Якщо в процесі сушіння використовуються мотузки або інше обладнання, на них не повинно бути засобів, що запобігають обростанню, чистящих та дезінфікуючих засобів, крім перелічених у Додатку VII.	889/2008- Стаття 29а	В
7.4.4	Особливі положення для вина		
	1. Продукти винного сектора повинні вироблятися з органічної сировини. 2. Для виробництва продуктів винного сектора, зокрема і під час переробки й енологічних практик, можна використовувати тільки ті продукти і речовини, які перераховані в Додатку VIIІа, з урахуванням обмежень та умов, викладених у цьому стандарті ⁷ . 3. Продукти і речовини, перелічені в Додатку VIIІа цього Стандарту, повинні вироблятися з органічної речовини, якщо це можливо. Спеціальні продукти і речовини перераховані в Додатку VIIІа.	889/2008- Стаття 29с, d	Г

⁶ Умови, зазначені у Статті 22(2)(r) Регламенту (ЄС) № 834/2007, тобто, «якщо вони необхідні, беручи до уваги використання особливих продуктів і речовин в процесі переробки, зазначених у Статті 19(2)(б), для забезпечення правильного виробництва в органічній формі». Наявність органічних харчових екстрактів або аутолізу необхідно переглянути до 31 грудня 2013 р. для скасування цього положення.

⁷ Продукти і речовини, які використовуються в органічному виноробстві, також потрапляють під дію умов і обмежень, перелічених у Регламенті (ЄС) № 1234/2007 (встановлюють спільну організацію сільськогосподарських ринків, деталі особливих положень для деяких сільськогосподарських продуктів) і 606/2009 (докладні правила виробництва для продуктів з винограду, енологічних практик і застосовуваних обмежень), зокрема Додаток I А, в якому перераховані енологічні практики і процеси.

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

	<p>4. Дозволені тільки енологічні практики, процеси і методи, зокрема з урахуванням обмежень, перелічених у Статті 120в та 120г Регламенту (ЄС) № 1234/2007 і в Статтях 3, 5 - 9 та 11 - 14 Регламенту (ЄС) № 606/2009 і в Додатках до них, які діяли до 1 серпня 2010 р.</p> <p>5. Заборонене застосування таких енологічних практик, процесів і методів⁸:</p> <p>(а) парціальна концентрація через охолодження⁹;</p> <p>(б) вилучення діоксиду сірки за рахунок фізичних процесів;</p> <p>(в) електродіаліз для стабілізації вина;</p> <p>(г) часткова дезалкоголізація вина;</p> <p>(г) використання катіонообмінників для стабілізації вина;</p> <p>6. Застосування цих енологічних практик, процесів і методів дозволяється за таких умов¹⁰:</p> <p>(а) для теплової обробки температура не має перевищувати 70°C;</p> <p>(б) для очищення в центрифугі або фільтрації з або без фільтрувального агента, при цьому розмір пор має бути не менший за 0,2 мікрметри;</p> <p>7. До наступного перегляду дозволено застосування таких енологічних практик, процесів і методів¹¹:</p> <p>(а) тепла обробка</p> <p>(б) використання іонообмінних смол</p> <p>(в) зворотний осмос</p>		
7.4.5	Форс-мажорні обставини		
	<p>1. Контрольний орган може на тимчасовій основі дозволити використовувати діоксид аж до максимального обсягу, дозволеного в Додатку І Б до Норм (ЄЕС) № 606/2009¹², якщо виняткові кліматичні умови впродовж року, коли збирався врожай, негативно вплинули на санітарний стан органічного винограду в певній географічній зоні з огляду на сильний бактеріальний вплив або ураження грибок, через які винороб змушений використовувати більше діоксиду сірки, ніж у попередні роки.</p> <p>2. Після отримання дозволу контрольного органу окремі оператори зобов'язані вести документацію, що підтверджує використання вищезазначених винятків.</p>	889/2008- Стаття 47(t)	Г
7.4.6	Перехідний період для вин і продаж наявного запасу		
	Запас вин, виготовлених до 31 липня 2012 р. згідно з Регламентом (ЄС) № 2092/91 або Регламентом (ЄС) №	889/2008- Стаття 95.10a	Г

⁸ Відповідно до розділів 8, 36, 40, і 43 в Додатку 1А Регламенту (ЄС) № 606/2009.

⁹ Відповідно до положень пункту (В) Розділу Б.1 Додатка XVа Регламенту (ЄС) № 1234/2007.

¹⁰ Відповідно до розділів 2 і 3 в Додатку 1А Регламенту (ЄС) № 606/2009.

¹¹ Підлягає перегляду Комітетом ЄС до 1 серпня 2015 р. з метою поетапного скорочення або подальшого обмеження цих практик. Також дивіться розділи 2 і 20 в Додатку 1 до Регламенту (ЄС) № 606/2009 та пункт (б) Розділу Б. 1 Додатка XVа до Норм (ЄС) № 1234/2007.

¹² Рівень сульфату діоксиду може змінюватися залежно від типу вина, тобто червоного, білого, рожевого тощо.

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

	<p>834/2007 може постачатися на ринок до закінчення цього запасу відповідно до таких вимог до маркування:</p> <p>а) «Органічний логотип ЄС» можна використовувати, якщо процес виноробства відповідає стандарту АСВ¹³.</p> <p>б) оператори, які використовують «Органічний логотип ЄС», зобов'язані вести записи, що вони впродовж не менше 5 років постачали на ринок вино, виготовлене з органічного винограду, вказати кількість вина за категорією і за роком виробництва вина.</p> <p>в) Якщо документальні докази відсутні, вино може бути марковане як «вино, вироблене з органічного винограду», якщо воно відповідає цьому стандарту.</p> <p>г) На вині з маркуванням «вино, вироблене з органічного винограду» заборонено розміщувати логотип «Органічний логотип ЄС».</p>		
7.4.7	Спеціальні положення для дріжджового виробництва		
	<p>Для виробництва органічних дріжджів можна використовувати лише органічні субстрати. Дріжджі органічної та неорганічної якості не повинні використовуватись під час виробництва органічної харчової продукції та кормів одночасно.</p> <p>Що стосується виробництва органічних дріжджів, наступні речовини можуть бути використані у виробництві, кондитерських виробках, ти у приготуванні закваски¹⁴:</p> <p>(1) речовин, перерахованих в додатку VIII, розділ В; (2) продукти і речовини, зазначені в 7.4.1.1 (б) і (г) вище;</p>	834/2007- Стаття 20	В
7.5	Збирання, пакування, транспортування і зберігання продуктів		
7.5.1	Збирання продуктів і транспортування на підготовчі одиниці		
	<p>оператори можуть одночасно здійснювати збирання органічних і неорганічних продуктів, якщо вони вживають усіх необхідних заходів, щоб не допустити можливого змішування або заміни на неорганічні продукти, і щоб забезпечити ідентифікацію органічних продуктів. Оператори зобов'язані зберігати для контрольного органу інформацію про дні збирання, години, ланцюжок, дату і час отримання продуктів.</p>	889/2008- Стаття 30	В
7.5.2	Пакування і транспортування продуктів на інші потужності оператора або до інших операторів		
	<p>1. Оператори зобов'язані стежити за тим, щоб органічні продукти відправлялися на інші одиниці, зокрема іншим оптовим і роздрібним компаніям, тільки у відповідній упаковці, контейнерах або транспортних засобах, закритих</p>	889/2008- Стаття 31	В

¹³ АСВ стандарт відповідає положенням Розділу 3а Статті II Регламенту (ЄС) № 834/2007 і 889/2008/2008.

¹⁴ Див. Статтю 20 (1) Регламенту (ЄС) № 834/2007;

	<p>таким чином, щоб доступ до їхнього вмісту неможливо було отримати без впливу на них чи пошкодження пломби. Етикетка, без шкоди для інших позначень, передбачених законодавством, повинна містити:</p> <p>(а) назву та адресу оператора і, якщо вони відрізняються, власника або продавця продукту;</p> <p>(б) назву продукту чи опис складу із зазначенням органічного методу виробництва;</p> <p>(в) назву і/або кодовий номер контрольного органу, якому підпорядкований оператор; і</p> <p>(г) у відповідних випадках, маркування партії, яке відповідає системі маркування, що прийняте або на національному рівні, або узгодженої з контрольним органом, і що дозволяє пов'язати партію з рахунками, зазначеними в Розділі 10. Інформація, зазначена в розділі (а) - (г) першого підрозділу, також може бути зазначена в супровідній документації, якщо такий документ може бути пов'язаний з упаковкою, контейнером або транспортним засобом, у якому перевозять цей продукт. Супровідний документ повинен містити інформацію про постачальника та/або транспортувальника.</p> <p>2. Закривати упаковку, контейнери і транспортні засоби не потрібно, якщо:</p> <p>(а) транспортування здійснюється між двома операторами, які використовують органічну систему контролю, та</p> <p>(б) продукти супроводжуються документацією, що містить інформацію, зазначену в параграфі 1, і</p> <p>(в) обидва оператора, який відправляє і який отримує продукт, зобов'язані вести записи про транспортування і надавати їх контрольному органу, відповідальному за такі транспортування.</p>		
7.5.3	Отримання продуктів з інших одиниць і від інших операторів		
	<p>Після отримання органічного продукту, оператор, якщо потрібно, повинен перевірити цілісність упаковки або контейнера і наявність позначень, зазначених у розділі 7.5.2.1 оператор зобов'язаний перевірити інформацію на етикетці, зазначену в розділі 7.5.2.1, і порівняти її з інформацією, зазначеною в супровідній документації. Результат цієї перевірки необхідно чітко вказати в документальних рахунках, зазначених у Розділі 10 даного Стандарту.</p> <p>2. Оператор зобов'язаний перевіряти документальні докази, що надаються постачальниками.</p>	<p>889/2008- Стаття 33</p> <p>889/2008- Стаття 29</p>	В
7.5.4	Зберігання продуктів		
	<p>1. Зберігання продуктів має здійснюватися таким чином, щоб забезпечити ідентифікацію партії і не допустити змішування або попадання продуктів та/або речовин, які не відповідають правилам органічного виробництва. Органічні продукти повинні бути завжди чітко впізнаваними.</p> <p>2. Якщо оператори працюють з неорганічними і з органічними продуктами, зокрема займаються органічним</p>	<p>889/2008- Стаття 35</p>	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 43 з 95

	<p>рослинництвом, вирощуванням морських водоростей, тваринництвом та рибництвом, продукти яких потім зберігаються у складських приміщеннях, які також використовуються для зберігання інших сільськогосподарських харчових продуктів:</p> <p>(а) органічні продукти повинні зберігатися окремо від інших сільськогосподарських або харчових продуктів;</p> <p>(б) необхідно забезпечити ідентифікацію партій і не допустити змішування з неорганічними продуктами;</p> <p>(в) перед зберіганням органічних продуктів проводити відповідні заходи з прибирання, ефективність яких перевірена; оператори зобов'язані записувати всі операції.</p> <p>(г) На підприємстві дозволяється зберігати алопатичні ветеринарні препарати й антибіотики, якщо вони були прописані ветеринаром для лікування відповідно до положень пункту 6.7.25.6 або 11.7.1.д.ii, за умови, що вони зберігалися в контрольованому місці і вказані в записах про тварин згідно з положеннями Розділу 10 відповідного Стандарту, або, якщо необхідно, у записах про розведення водних тварин відповідно до розділу 10.6.</p>		
8	Виробництво перероблених кормів		
8.1	Загальні правила		
	<p>1. Перероблені органічні корми повинні вироблятися в інший час або в іншому місці, окремо від перероблених неорганічних харчових продуктів.</p> <p>2. Інгредієнти для органічних кормів або інгредієнти для кормів, вироблених в перехідному періоді, не повинні постачатися одночасно з такими ж неорганічними компонентами для кормів.</p> <p>3. Усі інгредієнти для кормів, які використовуються або переробляються в процесі органічного виробництва, не повинні перероблятися з використанням хімічно синтезованих розчинників.</p> <p>4. Заборонено застосовувати речовини і технології, які сприяють відновленню властивостей, втрачених у процесі переробки і зберігання органічних кормів, які можуть виправити результати недбалості в переробці або іншим чином можуть вводити в оману щодо істинного походження продукту.</p>	<p>834/2007- Стаття 18</p> <p>889/2008- Стаття 22</p>	B
8.2	Транспортування кормів для тварин на інші виробничі/підготовчі одиниці або складські приміщення		
	<p>Під час транспортування кормів на інші виробничі або підготовчі одиниці оператор зобов'язаний, крім положення розділу 7.5.2, забезпечити дотримання таких умов:</p> <p>1. під час транспортування органічні корми, корми перехідного періоду і неорганічні корми повинні бути надійно фізично розділені;</p>	<p>889/2008- Стаття 32</p>	B

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 44 з 95

	<p>2. транспортні засоби та/або контейнери, що використовуються для транспортування неорганічних кормів, можуть використовуватися для транспортування органічних продуктів, якщо:</p> <p>(а) перед початком транспортування органічних продуктів було вжито всіх необхідних заходів з очищення, ефективність яких перевірено; оператори зобов'язані вести записи відповідних заходів,</p> <p>(б) усіх відповідних заходів залежно від ризику для органічної цілісності, було вжито, й оператори у відповідних випадках зобов'язані гарантувати, що неорганічні продукти не надійдуть на ринок із зазначенням про органічне виробництво, і</p> <p>(в) оператор зобов'язаний вести записи всіх транспортних операцій та надавати їх контролюючому органу;</p> <p>3. транспортування готових органічних кормів має здійснюватися окремо (інший транспортний засіб або інший час) від інших готових продуктів;</p> <p>4. під час транспортування необхідно записувати кількість продуктів на початку і в кінці.</p>		
9	Маркування		
9.1	Використання термінів, що стосуються органічного виробництва		
	<p>1. Відповідно до вимог цього Стандарту, вважається, що на продукті використовуються терміни, що вказують на органічні методи виробництва, у тому випадку, якщо на етикетці, в рекламних матеріалах, комерційній документації цей продукт, його інгредієнти або корм описані з використанням термінів, що вказують покупцеві на те, що цей продукт, його інгредієнти або корм були зроблені за правилами, зазначеними в цьому Стандарті.</p> <p>При позначенні живих або не перероблених харчових продуктів можна використовувати терміни, що вказують на органічні методи виробництва, тільки якщо всі інгредієнти такого продукту також були вироблені за вимогами, зазначеними в цьому Стандарті.</p> <p>2. Маркування, зазначене в параграфі 1, не повинне використовуватися на етикетках або в рекламі продуктів, які містять ГМО, складаються з ГМО або вироблені з ГМО.</p> <p>3. Для перероблених продуктів, маркування, зазначене в параграфі 1, може використовуватися:</p> <p>(а) у комерційному описі, якщо:</p> <p>(i) перероблені харчові продукти відповідають вимогам пункту 7.1.1, 7.4.1 а, б і г;</p> <p>(ii) не менше 95 % від ваги інгредієнтів сільськогосподарського походження органічної якості;</p> <p>(б) тільки в списку інгредієнтів, якщо харчові продукти відповідають вимогам розділу 7.4;</p> <p>(в) тільки в списку інгредієнтів і в комерційному описі, якщо:</p>	834/2007- Стаття 23	Г

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 45 з 95

	<p>(i) головним продуктом є продукт рибальства/мисливства (ii) він включає органічні продукти сільськогосподарського походження; (iii) харчові продукти відповідають вимогам розділу 7.1.1, 7.4.1 а, б і г. У списку інгредієнтів необхідно вказати, які з них є органічними. Якщо застосовуються пункти (б) і (в) цього параграфу, всі вказівки на органічний метод виробництва можуть використовуватися лише для позначення органічних інгредієнтів, а список інгредієнтів повинен містити загальний відсоток органічних інгредієнтів пропорційно загальній кількості інгредієнтів сільськогосподарського походження. Терміни і відсотки, вказані у попередньому підпункті, мають зазначатися шрифтом того ж кольору, розміру і стилю, як і інші інгредієнти.</p>		
9.2	Обов'язкові позначення		
	<p>1. При використанні термінів відповідно до розділу 9.1: (а) кодівий номер контрольного органу, якому підпорядкований оператор, що виконував останні операції з виробництва або підготовки повинен також бути поміщений на етикетці та розміщений візуально на тому ж рівні, що й Органічний Логотип ЄС, якщо Органічний Логотип ЄС застосовується на даному маркуванні. На етикетці також необхідно вказати Примітку: перейдіть за наступним посиланням https://ec.europa.eu/agriculture/organic/downloads/logo_en, зв'яжіться зі своїм контрольним органом для отримання відповідного кодового номера; (б) з липня 2010 р., на задалегідь упакованих харчових продуктах на упаковці також можна вказувати логотип Євросоюзу; (в) з липня 2010 р., якщо використовується логотип Євросоюзу, на тому ж рівні вказати місце походження сільськогосподарської сировини, яке використовувалося для виробництва продукту. Для цього необхідно використовувати одну з наведених нижче форм: «Агровиробництво не ЄС», якщо сільськогосподарську сировину було вирощено в країнах, що розвиваються; «Агровиробництво ЄС/не ЄС», якщо частина сировини була вирощена в ЄС, а частина – у країнах, що розвиваються. Вищевказане позначення можна замінити або доповнити зазначенням країни, якщо всю сільськогосподарську сировину, з якої складається продукт, було вирощено в одній країні. При використанні вищевказаного позначення, інгредієнти, які представлені в невеликій кількості, можна не вказувати, якщо їх кількість не перевищує 2 % від загальної ваги сировини сільськогосподарського походження.</p>	834/2007- Стаття 24	Г

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 46 з 95

	Вищевказане позначення не має виділятися за кольором, розміром або шрифтом на тлі комерційного опису. 2. Усі позначення, вказані в параграфі 1, повинні розміщуватися на видному місці таким чином, щоб вони були помітні, добре читалися і не стиралися.		
9.3	Логотипи органічного виробництва		
	1. З липня 2010 р. дозволяється використовувати логотип органічного виробництва ЄС для маркування, презентації та реклами продуктів, які відповідають вимогам, зазначеним у цьому Стандарті. Заборонено використовувати логотип ЄС для продуктів, вироблених у перехідному періоді, та харчових продуктів, зазначених у розділі 9.1.3 (б) і (в). 2. Для маркування, презентації та реклами продуктів, які відповідають вимогам цього Стандарту, можна використовувати національні або приватні логотипи.	834/2007- Стаття 25	В
9.4	Спеціальні вимоги до маркування кормів		
9.4.1	Область застосування, використання торгових марок і комерційні описи		
	1. Цей розділ не застосовується до кормів для домашніх тварин і хутрових звірів. 2. Торгові марки та комерційні описи, що містять позначення, вказані в розділі 9.1, можуть використовуватися тільки якщо всі інгредієнти тваринного та рослинного походження органічної якості та якщо не менше 95% сухої речовини продукту складається з таких інгредієнтів.	889/2008- Стаття 59	В
9.4.2	Позначення на перероблених кормах		
	1. Без шкоди для розділу 9.4.3 і 9.5.1.2, на перероблених кормах можуть використовуватися терміни, зазначені в розділі 9.1, якщо: (а) перероблений корм відповідає всім положенням цього Стандарту і, зокрема, розділу 6.16.4, і 6.16.5, для тваринництва, 11.7.1.г і 8.1 для рибиництва, і 8.1 для обох сфер діяльності; (б) перероблені корми відповідають положенням цього Стандарту і, зокрема, розділу 6.7.20 і 7.2; (в) усі інгредієнти тваринного або рослинного походження, що входять до складу переробленого корму, є продуктами органічного виробництва; (г) не менше 95% сухої речовини продукту є органічними с/ продуктами с/г походження. 2. Відповідно до вимог, зазначених у розділах (а) і (б) параграфа 1, наступні вказівки допускаються для продуктів, що включають різну кількість інгредієнтів, отриманих методом органічного виробництва, та/або продуктів, вироблених у період переходу до органічного виробництва, та/або неорганічних інгредієнтів: 'може використовуватися для органічного виробництва відповідно до Регламенту (ЄС) 834/2007 і (ЄС) 889/2008'.	889/2008- Стаття 60	Г

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 47 з 95

9.4.3	Умови використання позначень на перероблених кормах		
	<p>1. Позначення, зазначене у розділі 9.4.2, повинно:</p> <p>(а) зазначатися окремо від словесного опису продукту і виробника¹⁵;</p> <p>(б) бути надруковано таким кольором, у такому форматі і такими символами, які не привертають більше уваги, ніж опис або назва корму для тварин, зазначеного в пункті (а) вище;</p> <p>(в) бути розташоване в тому ж місці і містити зазначення ваги сухої речовини:</p> <p>(і) до відсоткового вмісту інгредієнта(ів) органічного походження;</p> <p>(іі) до відсоткового вмісту інгредієнта(ів), вироблених у період переходу до органічного сільського господарства;</p> <p>(ііі) до відсоткового змісту інгредієнта(ів), не зазначених у розділі (і) і (іі);</p> <p>(іv) до відсоткового вмісту корму для тварин сільськогосподарського походження;</p> <p>(г) включати список назв інгредієнтів, отриманих методом органічного виробництва;</p> <p>(г) включати список назв інгредієнтів, отриманих в період переходу до органічного виробництва.</p> <p>2. Позначення, вказане у розділі 9.6.2, також може супроводжуватися вказівкою на необхідність використання кормів відповідно до вимог до кормів у перехідному періоді (6.7.19) і вимог до використання певної продукції та речовин в кормах (6.7.19).</p>	889/2008- Стаття 61	В
9.5	Інші спеціальні вимоги до маркування		
9.5.1	Продукти рослинного походження в перехідному періоді		
	<p>На продукті рослинного походження в перехідному періоді може бути зазначено 'продукт, вироблений у періодному періоді до органічного виробництва', якщо:</p> <p>1. до збирання врожаю перехідний період тривав не менше 12 місяців;</p> <p>2. позначення вказується кольором, розміром і шрифтом, який не виділяється на тлі комерційного опису продукту, а саме вказівку має бути надруковано однаковим шрифтом;</p> <p>3. продукт містить тільки один рослинний інгредієнт сільськогосподарського походження;</p> <p>4. позначення має кодовий номер контрольного органу, зазначений у розділі 9.2.</p>	889/2008- Стаття 62	В
10	Обов'язки оператора щодо ведення звітів		
10.1	Загальне		

¹⁵ Відповідно до викладеного в Статті 5 Директиви Ради ЄС 79/373/ЄЕС (19) або в Статті 51. Директиви Ради ЄС 96/25/ЄС (20);
Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

	<p>1. На одиниці або в приміщенні повинні вестися записи даних складу та фінансові записи, завдяки яким контрольний орган зможе перевірити:</p> <p>(а) постачальника і, якщо відрізняється, продавця або експортера продуктів;</p> <p>(б) характер і кількість органічних продуктів, які постачаються в одиницю і, у разі необхідності, всіх куплених матеріалів, використання цих матеріалів, і склад комбікормів;</p> <p>(в) вид і кількість органічних продуктів, які зберігаються в приміщеннях;</p> <p>(г) вид, кількість, одержувача, якщо відрізняється, покупця, крім кінцевих споживачів, будь-яких продуктів, які були відправлені, або приміщення першого одержувача та місце зберігання;</p> <p>(г) для операторів, які не зберігають або фізично не працювали з цими органічними продуктами, характер і кількість органічних продуктів, які були куплені або продані, постачальників, і, якщо відрізняється, продавців або експортерів і покупців і, якщо відрізняється, одержувачів.</p> <p>2. Документальні рахунки також повинні містити вказівки на перевірки при отриманні органічних продуктів і будь-яку іншу інформацію, яку вимагає контрольний орган для здійснення належного контролю. Дані в рахунках повинні бути підтверджені відповідними документами. Рахунки повинні показувати співвідношення між надходженням і випуском.</p> <p>3. Якщо на одній території оператора розташовано кілька виробничих одиниць, стосовно одиниць неорганічного виробництва, а також приміщень, на яких зберігаються вироблені продукти, повинні застосовуватися мінімальні вимоги контролю.</p>	889/2008- Стаття 66	В
10.2	Звіти із рослинництва		
	<p>Звіти із рослинництва мають складатися у формі реєстру і мають завжди бути доступні для контрольного органу в приміщенні підприємства. Крім інформації, зазначеної в розділі 10.1, ці записи повинні містити таку інформацію:</p> <p>1. при використанні добрива: дату застосування, тип і обсяг добрива, земельні ділянки, на яких вони застосовувалися;</p> <p>2. засоби захисту рослин: причину та дату використання, тип продукту і методу;</p> <p>3. купівля сільськогосподарських продуктів: дату, тип і кількість куплених продуктів;</p> <p>4. врожай: дату, тип кількості органічних рослин або рослин в перехідному періоді.</p>	889/2008- Стаття 72	В
10.3	Звіти із розведення морських водоростей		
	<p>1. Звіти із розведення морських водоростей повинні складатися у формі реєстру і повинні завжди бути доступні для контрольного органу в приміщенні підприємства. Вони щонайменше повинні містити таку інформацію:</p>	889/2008- Стаття 736	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 49 з 95

	<p>(а) список видів, дату і кількість зібраного урожаю; (б) дату використання, тип і кількість використаних добрив. 2. Реєстр збирання диких морських водоростей також повинен включати: (а) історію збирання кожного виду; (б) приблизну кількість (обсяг) врожаю за сезон; (в) джерело можливих забруднень на місці збирання; (г) річний врожай з кожної ділянки.</p>		
10.4	Звіти із тваринництва		
	<p>Звіти із тваринництва мають складатися у формі реєстру і мають бути завжди доступні для контрольного органу в приміщенні підприємства. Звіти мають містити детальний опис системи управління стадом і таку інформацію:</p> <ol style="list-style-type: none"> про тварин, що надходять на підприємство: походження і дата прибуття, перехідний період, маркувальне клеймо та ветеринарні записи; про тварин, які вибули з підприємства: вік, кількість голів, вагу при відправці на бойню, маркувальне клеймо і призначення; детальну інформацію про померлих тварин і причину смерті; про корми: тип, зокрема добавки, пропорції різних інгредієнтів корму і періоди доступу на пасовища, періоди сезонного перегону на нові пасовища, коли застосовуються обмеження; про профілактику захворювань і ветеринарне лікування: дата лікування, докладний діагноз, дозування; тип лікарських препаратів, вказівка на активні фармакологічні речовини, використані методи лікування і ветеринарні рекомендації, а також причини і терміни каренції, які застосовуються стосовно продуктів тваринництва перед тим, як вони зможуть постачатися на ринок як органічні. 	889/2008- Стаття 76	В
10.5	Звіти із ветеринарних лікарських препаратів		
	<p>Незалежно від того, які саме ветеринарні лікарські препарати використовуються, контрольному органу необхідно надати інформацію згідно з розділом 10.4.5 до того, як він позначить тварину або продукт тваринництва як органічний. Тварини, які проходять лікування, повинні бути чітко позначені: окремо, у випадку великих тварин; окремо або партіями, або стадами у випадку домашньої птиці або дрібних тварин, або роями у випадку із бджолами.</p>	889/2008- Стаття 77	В
10.6	Звіти із розведення водних тварин		
	<p>оператор зобов'язаний подати таку інформацію в реєстрі, в якому він повинен вказувати останні дані і який повинен бути в будь-який час доступний для контрольних органів у приміщенні підприємства:</p> <p>(а) походження, дата прибуття і перехідний період тварин, які прибувають на підприємство:</p>	889/2008 Стаття 79b	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 50 з 95

	(б) кількість партій, вік, вага і призначення тварин, які вибувають із підприємства; (в) записи про втечу риби із рибників; (г) вид і кількість корму, який використовується для риби, а у випадку з коропами та іншими схожими видами риби, - документальне свідчення використання інших кормів; (г) ветеринарне лікування з докладним описом мети, дати, методів, типу продукту і періоду каренції; (д) заходи щодо профілактики захворювань з докладним описом процесу відстоювання, очищення і підготовки води.		
10.7	Спеціальні вимоги до звітів із бджільництва		
	1. Бджоляр повинен надати карту у відповідному масштабі з зазначенням розташування вуликів контролюючим органам. Там, де не визначені зони відповідно до цього стандарту розділ 11.1, бджоляр повинен надати контролюючому органу відповідну документацію та докази, в тому числі результати досліджень, якщо необхідно, які б свідчили, що райони, доступні для його колоній, відповідають умовам, передбаченим цим стандартом. 2. До реєстру пасіки необхідно вносити таку інформацію про використання кормів: тип продукту, дати, кількість і вулики, в яких він використовувався. 3. Незалежно від виду застосовуваного лікарського препарату, необхідно вказати тип препарату, зокрема активну фармакологічну речовину, а також докладний діагноз, дозування, спосіб застосування, тривалість лікування і законний період каренції. Всі ці дані необхідно передати контрольному органу до того, як продукт буде постачатися на ринок як органічний. 4. Разом з ідентифікацією вуликів необхідно зареєструвати територію, на якій розташована пасіка. До дати, погодженої з контрольним органом, його необхідно повідомити про переміщення пасіки. 5. Особливу увагу необхідно приділити забезпеченню належного виймання, обробки і зберігання продуктів бджільництва. Необхідно записувати всі заходи, яких було вжито для дотримання цих вимог. 6. Всі операції із вилучення остатків і меду повинні бути внесені до реєстру пасіки.	889/2008- Стаття 78	B
10.8	одиниці, які переробляють корми для тварин		
	Для забезпечення належного контролю всіх операцій, у документальні рахунки, зазначені в розділі 10.1, необхідно включати інформацію про походження, вид і кількість інгредієнтів, добавок, продаж і готові продукти.	889/2008- Стаття 89	B
11	Розведення органічних морських водоростей і водних тварин		
11.1	Правила розведення морських водоростей		

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 51 з 95

	<p>1. Збирання диких морських водоростей, які ростуть у природному середовищі в морі, вважається методом органічного виробництва, якщо:</p> <p>(а) території, на яких ростуть водорості, відповідають високим екологічним вимогам¹⁶ і є придатними з точки зору здоров'я.</p> <p>(б) збирання не впливає на довгострокову стабільність природних мешканців або збереження видів у місці збирання.</p> <p>2. Щоб морські водорості вважалися органічними, їх необхідно вирощувати на прибережних територіях з такими еколого-гігієнічними характеристиками, які, принаймні, дорівнюють описаним у параграфі. Крім того:</p> <p>(а) екологічно безпечні практики повинні застосовуватися на всіх етапах розведення, починаючи від збору молодих водоростей і закінчуючи збиранням врожаю;</p> <p>(б) для забезпечення збереження генетичного фонду необхідно регулярно збирати дикі молоді морські водорості для поповнення внутрішніх запасів;</p> <p>(в) добрива дозволяється використовувати тільки для потужностей, що розташовані в приміщенні, і тільки якщо їх дозволено використовувати в органічному виробництві згідно з Додатком І.</p>	834/2007- Стаття 13	Г
11.2	Відповідність водного середовища і план раціонального управління		
	<p>1. Усі операції мають виконуватися на територіях, які не забруднюються продуктами або речовинами, забороненими для органічного виробництва, або забруднюючими речовинами, які не відповідають органічній природі продуктів.</p> <p>2. Органічні і неорганічні виробничі одиниці повинні бути розділені належним чином. Усі заходи щодо поділу повинні проводитися з урахуванням природної ситуації і ґрунтуватися на використанні роздільних систем водопостачання, дотриманні відстаней, приливної хвилі, верхній і нижній точці одиниці органічного виробництва.</p> <p>3. При проведенні будь-яких нових операцій, спрямованих на органічне виробництво на одиницях, які виробляють понад 20 тонн морепродуктів на рік, потрібне проведення оцінки довкілля для забезпечення належних умов на виробничій одиниці і в його найближчому оточенні, а також порідшення можливих наслідків таких операцій. Оператор зобов'язаний надати результати оцінки довкілля¹⁷ контрольному органу.</p>	889/2008- Стаття 61	В

¹⁶ Згідно з Директивою 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2000 року, яка встановлює рамки діяльності Ради в галузі політики водокористування, та еквівалент якості води відповідно до Директиви 2006/113/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 грудня 2006 р. про якість води з великою кількістю молюсків і ракоподібних.

¹⁷ Зміст оцінки навколишнього середовища має відповідати Додаткові IV до Директиви Ради 85/337/ЄЕС (*).

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

	<p>Якщо вже було проведене відповідне оцінювання одиниці, можна використати його результати.</p> <p>4. Оператор зобов'язаний надати план раціонального управління для відповідної виробничої одиниці, на якій вирощуються аквакультура і морські водорості. Цей план необхідно щорічно оновлювати і докладно описувати вплив всіх операцій на навколишнє середовище, проводити контроль довкілля і перераховувати заходи, які були вжиті для скорочення негативного впливу на навколишнє водне і морське середовище, зокрема, в разі необхідності, описувати викид біогенних речовин за один виробничий цикл або на рік. У плані необхідно зазначити про контроль та ремонт технічного обладнання.</p> <p>5. Оператори, які займаються рибництвом або вирощуванням морських водоростей, повинні, в пріоритеті, використовувати поновлювані джерела енергії та перероблені матеріали, і зобов'язані, як частину плану управління, наводити графік зменшення витрат, який буде впроваджуватися на початку операцій. Якщо можливо, використання залишкового тепла повинне бути обмежене енергією з відновлювальних джерел.</p> <p>6. На початку, перед збиранням морських водоростей, необхідно виконати одноразову оцінку біомаси.</p>		
11.3	Раціональне збирання диких морських водоростей		
	<p>1. Документальні рахунки повинні зберігатися в одиниці чи приміщеннях, і оператор повинен вказати, а контрольний орган повинен перевірити, що збирачі здійснили поставку лише таких диких морських водоростей, які були вироблені за цим органічним стандартом.</p> <p>2. Збирання має здійснюватися таким чином, щоб зібрана кількість не справила значного впливу на стан водного середовища. Мають вживатися всі необхідні заходи для відновлення популяції морських водоростей, такі як використання відповідних технологій збирання, мінімальні розміри, вік, репродуктивний цикл або розмір водоростей, що залишилися.</p> <p>3. Якщо морські водорості збираються на спільних територіях, необхідно надати документи, які підтверджують, що весь урожай відповідає справжньому органічному стандарту.</p> <p>4. Згідно з розділом 10.3.1.б і 10.3.1.в, справжні записи повинні підтверджувати раціональне управління і відсутність довгострокового впливу на ділянки збирання.</p>	889/2008- Стаття 6в	Г В Г В
11.4	Розведення морських водоростей		
	<p>1. Морські водорості, які виростають у морі, повинні отримувати тільки ті поживні речовини, які природним чином з'являються в навколишньому середовищі або в результаті органічного розведення водних тварин, яке,</p>	889/2008- Стаття 6d	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 53 з 95

	<p>бажано, має здійснюватися поруч і бути частиною полікультурної системи.</p> <p>2. У випадку з наземними потужностями, на яких використовуються додаткові поживні речовини, рівень поживних речовин у стічних водах повинен бути таким же або нижче, ніж у припливних водах. Можна використовувати лише поживні речовини рослинного або мінерального походження і ті, які перераховані в Додатку I.</p> <p>3. Необхідно записувати щільність культури або інтенсивність виробництва. Необхідно дотримуватися цілісності водного середовища за рахунок збереження максимальної кількості морських водоростей, яку можна підтримувати без негативного впливу на довкілля.</p> <p>4. Якщо можливо, мотузки або інше обладнання, яке використовується для вирощування морських водоростей, має повторно використовуватися або перероблятися.</p>		
11.5	Заходи із запобігання обростанню і очищення виробничого обладнання і потужностей		
	<p>1. Біологічні організми, що спричиняють біологічне обростання, необхідно видаляти тільки фізичними способами або руками. Якщо можливо, їх необхідно повертати в море неподалік від ферми.</p> <p>2. Очищення обладнання та потужностей повинне виконуватися з використанням фізичних і механічних способів. Якщо це неможливо, необхідно використовувати тільки ті речовини, які вказані в Додатку VII, Розділ 2.</p>	889/2008- Стаття 6e	B
11.6	Переробка морських водоростей		
	<p>1. Якщо кінцевим продуктом є свіжі морські водорості, то для промивання свіжозібраних морських водоростей необхідно використовувати морську воду. Якщо кінцевим продуктом є висушені морські водорості, для промивання можна використовувати питну воду. Для видалення вологи можна використовувати сіль.</p> <p>2. Для висушування заборонено використовувати відкритий вогонь, який безпосередньо контактує з морськими водоростями. Якщо в процесі сушіння використовуються мотузки або інше обладнання, на них не повинно бути засобів, що захищають від обростання, чистящих та дезінфікуючих засобів, крім перелічених у Додатку VII.</p>	889/2008- Стаття 29a	B
11.7	Розведення водних культур¹⁸		
	<p>1. Крім загальних правил сільськогосподарського виробництва, зазначених у Розділі 6.1 цього Стандарту, при розведенні водних культур необхідно дотримуватися таких правил:</p> <p>(a) беручи до уваги походження водних тварин:</p>	834/2007- Стаття 15	B

¹⁸ Цей розділ вносить відповідні зміни для зоопланктону, дрібних ракоподібних, мікроорганізмів, хробаків та іншого корму для риб.

	<p>(i) органічне розведення водних тварин повинно ґрунтуватися на вирощуванні молоді зграї з органічної батьківської зграї і органічного підприємства;</p> <p>(ii) якщо неможливо отримати молоду зграю з органічної батьківської зграї або підприємств, за певних умов на підприємстві можна використовувати неорганічних тварин;</p> <p>(б) беручи до уваги господарські практики:</p> <p>(i) персонал, який займається розведенням тварин, повинен мати необхідні базові знання та навички для забезпечення здоров'я та належних умов утримання тварин;</p> <p>(ii) господарські практики, зокрема практики годування, конструкція установок, щільність розміщення та якість води повинні бути такими, щоб забезпечити всі фізіологічні і поведінкові потреби тварин;</p> <p>(iii) господарські практики повинні мінімізувати негативний вплив підприємства на навколишнє середовище, зокрема не допустити втечі зграї зі ставків;</p> <p>(iv) органічні тварини повинні утримуватися окремо від інших риб;</p> <p>(v) транспортування має здійснюватися зі збереженням необхідних для тварин умов;</p> <p>(vi) будь-які страждання тварин, зокрема під час забою, повинні бути зведені до мінімуму;</p> <p>(в) беручи до уваги розмноження:</p> <p>(i) заборонено використовувати штучну поліплоїдію, штучну гібридизацію, клонування та розведення одностатевих тварин, крім як шляхом ручного сортування;</p> <p>(ii) необхідно вибирати відповідні штами;</p> <p>(iii) необхідно встановити видоспецифічні умови для батьківської зграї, розведення і появи молодняка;</p> <p>(г) корм для риб і ракоподібних:</p> <p>(i) для тварин необхідно використовувати корм, який задовольняє потребу тварин у поживних речовинах на різних етапах розвитку;</p> <p>(ii) рослинна частина корму повинна мати органічне походження, а інша частина корму, яка виробляється з водних тварин, повинна бути отримана в результаті раціонального використання рибних господарств;</p> <p>(iii) якщо в кормах використовуються неорганічні інгредієнти рослинного походження, то інгредієнти тваринного або мінерального походження, харчові добавки, інші окремі продукти, які використовуються для годівлі тварин і в переробці, повинні використовуватися тільки якщо вони дозволені згідно з Додатком V та Додатком VI;</p> <p>(iv) заборонено використовувати стимулятори росту та синтетичні амінокислоти;</p> <p>(г) двостулкові молюски та інші види, яких годують не люди, а які харчуються натуральним планктоном:</p>		
--	---	--	--

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 55 з 95

	<p>(i) такі біофільтратори повинні отримувати всі поживні речовини з природи, за винятком мальків, яких вирощують в інкубаторах;</p> <p>(ii) вони повинні зростати у воді, яка відповідає критерію Класу А або Класу Б, зазначеним у Додатку II до Регламенту (ЄС) № 854/2004;</p> <p>(iii) зони вирощування повинні відповідати найвищим екологічним стандартам, зазначеним у Директиві 2000/60/ЄС та Додатку V, до закінчення виконання вимог до якості води, в Директиві 2006/113/ЄС (для акваторій, що багаті запасами молюсків та ракоподібних);</p> <p>(д) профілактика захворювань і ветеринарне лікування:</p> <p>(i) профілактика захворювань повинна спиратися на утриманні тварин у належних умовах, оптимальній конструкції підприємства, використанні добрих господарських та управлінських практик, зокрема за рахунок регулярного чищення та дезінфекції приміщень, використання високоякісного корму, забезпечення належної щільності розміщення, належного вибору породи і штаму;</p> <p>(ii) хвороби необхідно негайно лікувати, щоб не допустити страждання тварин; хімічно синтезовані алопатичні ветеринарні лікарські препарати, зокрема антибіотики, можна використовувати тільки в разі гострої необхідності, коли фітотерапевтичні, гомеопатичні та інші препарати не підходять. Зокрема, необхідно визначити обмеження для курсів лікування і періоду коренації;</p> <p>(iii) дозволяється використовувати імунологічні ветеринарні препарати;</p> <p>(iv) дозволяється лікування, спрямоване на захист здоров'я людини і тварин відповідно до національного законодавства.</p> <p>(е) Для чищення і дезінфекції в ставках, клітках, будівлях та установках необхідно використовувати лише ті засоби, які дозволені в органічному виробництві згідно з Додатком VII.</p>		
11.8	Придатність водного середовища і план раціонального управління		
	<p>1. Для розведення водних тварин застосовуються положення розділу 11.2.1 - 11.2.5.</p> <p>2. У плані раціонального управління необхідно вказати захисні та профілактичні заходи, які вживаються для боротьби із хижакami¹⁹.</p> <p>3. Якщо необхідно, сусідні оператори повинні координувати свій план управління з вами.</p> <p>4. Ставки, резервуари, рибохідні матеріали і ферми, призначені для рибництва, мають бути оснащені або натуральними фільтрами, відстійниками, біологічними фільтрами або механічними фільтрами для збирання відходів, або ж можна використовувати морські водорості та/або тварин (двостулкових молюсків або мікроскопічні</p>	889/2008- Стаття 25b	B

¹⁹ Відповідно до Директиви Ради ЄС 92/43/ЄС (*) і національних правил.
Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

	водорості), які допоможуть поліпшити якість стоку. У разі потреби необхідно проводити регулярний моніторинг стоку.		
11.9	Одночасне органічне і неорганічне розведення водних тварин		
	<p>1. Контрольний орган може дозволити використовувати інкубатори і розсадники для розведення як органічних, так і неорганічних мальків на одному підприємстві, за умови фізичного поділу одиниць і наявності відокремленої водорозподільної системи.</p> <p>2. У випадку з підрослими тваринами, контрольний орган може дозволити розмістити органічну і неорганічну одиниці на одному підприємстві, за умови дотримання положень розділу 11.2.2 цього Стандарту, тобто за умови забезпечення різних виробничих фаз і різних періодів обробки.</p> <p>3. Оператори зобов'язані вести документацію, що підтверджує дотримання положень, зазначених у цьому пункті.</p>	889/2008 Стаття 25с	В
11.10	Походження водних тварин		
	<p>1. Повинні використовуватися види, вирошені в окремій місцевості, а розведення повинно бути спрямоване на отримання штамів, які більш адаптовані до умов розведення, мають гарне здоров'я і добре використовують кормові ресурси. Контрольному органу необхідно надати документи, що підтверджують їх походження та догляд.</p> <p>2. Необхідно вибирати такі види, які можна розводити без завдання значної шкоди дикій зграї.</p>	889/2008 -Стаття 25d.1	В
11.11	Походження й управління неорганічними водними тваринами		
	<p>1. На підприємстві можна використовувати диких або неорганічних водних тварин для розведення, поліпшення генетичного фонду або якщо органічні водні тварини не доступні. Цих тварин необхідно утримувати за правилами органічного управління впродовж не менше трьох місяців до того, як їх можна буде використовувати для розведення.</p> <p>2. Якщо немає молодих органічних водних тварин, на підприємстві можна використовувати неорганічних молодих водних тварин. Не менше двох третіх виробничого циклу повинні виконуватися за правилами органічного виробництва.</p> <p>3. Максимальний відсоток молодих неорганічних водних тварин, завезених на ферму, має становити: 50 % до 31 грудня 2014 р. і 0 % до 31 грудня 2016 р.</p> <p>4. Збір молодих водних тварин обмежується наступними випадками: (а) природний приплив мальків або молодих особин риби або ракоподібних при заповненні ставків, захисних систем і огорожених ділянок;</p>	889/2008- Стаття 25е	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 57 з 95

	<p>(б) європейського скляного вугра, за наявності схваленого плану розведення вугрів у певній місцевості, якщо питання штучного розведення вугрів залишається нерозв'язаним.</p> <p>(в) збір диких мальків різних видів, крім європейського вугра, для розведення у великому неорганічному рибному господарстві в болотистій місцевості, такій як ставки з солоною водою, припливні зони і прибережні лагуни із закритими дамбами і насипами, якщо:</p> <p>(і) відновлення запасів включене до заходів з управління, схвалене відповідними органами, які займаються питаннями рибних запасів, для забезпечення раціонального використання відповідних видів, і</p> <p>(іі) рибу годують виключно натуральними кормами, доступними в навколишньому середовищі.</p>		
11.12	Правила розведення водних тварин		
	<p>1. Умови розведення водних тварин повинні задовольняти видоспецифічні потреби. Водні тварини повинні:</p> <p>(а) мати достатньо місця;</p> <p>(б) утримуватися у воді гарної якості з достатнім рівнем кисню;</p> <p>(в) утримуватися при такій температурі і світловому режимі, які відповідають видоспецифічним вимогам з урахуванням географічного розташування;</p> <p>(г) у випадку прісноводної риби, донні види повинні утримуватися в умовах, якомога ближчих до природних; і</p> <p>(г) у випадку з коропами, на дні повинен бути природний ґрунт.</p> <p>2. У Додатку Х зазначена щільність розміщення та господарські практики для різних видів і груп видів. При розгляді впливу щільності розміщення і господарських практик на стан штучно вирощуваної риби, необхідно контролювати стан риби (наприклад, пошкодження плавників, інші травми, темпи зростання, поведінку і загальний стан здоров'я) та якість води.</p> <p>3. Проектування і будівництво закритих водних систем повинно здійснюватися таким чином, щоб забезпечити таку витрату рідини та фізико-хімічні параметри, які гарантують збереження здоров'я і благополуччя тварин та задовольняють їхні поведінкові потреби.</p> <p>4. Закрита система має бути спроектована, розташована й експлуатована таким чином, щоб мінімізувати ризик втечі риби.</p> <p>5. У разі втечі риби або ракоподібних, необхідно вжити відповідні заходи, щоб скоротити вплив на місцеву екосистему, зокрема повернути їх назад, якщо це можливо. Необхідно вести документацію, що підтверджує ці дії.</p>	889/2008- Стаття 25f	В
11.13	Спеціальні правила для закритих водних систем		
	<p>1. Заборонено використовувати потужності для рибництва закритого циклу для розведення водних тварин, за винятком</p>	889/2008- Стаття 25g	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

	<p>інкубаторів чи розсадників для розведення видів, які використовуються для годівлі органічних тварин.</p> <p>2. одиниці для розведення повинні відповідати таким умовам: (а) у проточних системах повинна бути можливість моніторингу і контролю витрат води та якості вхідної та вихідної води; (б) не менше 5% периметра «вода-суходіл») повинні бути вкриті природною рослинністю.</p> <p>3. Закрита система на морському узбережжі: (а) перебувати там, де витрата води, її глибина та коефіцієнт обміну водної маси є достатніми для скорочення впливу на морське дно і навколишню водну масу; (б) клітки мають схожий дизайн і конструкцію і обслуговуються з урахуванням впливу на робоче середовище.</p> <p>4. Штучний підігрів або охолодження води дозволяється тільки в інкубаторі або розсаднику. Природна вода зі свердловини може використовуватися для підігріву або охолодження води на всіх етапах виробництва.</p>		
11.14	Утримання водних тварин		
	<p>1. Догляд за водними тваринами повинен бути мінімальним, він повинен бути дуже ретельним, при цьому необхідно використовувати відповідне обладнання і протоколи, щоб уникнути стресу і травм, пов'язаних із доглядом. За батьківської зграєю необхідно доглядати так, щоб скоротити ризик фізичних травм і стресів і під анестезією, якщо можливо. Планувальні роботи повинні бути зведені до мінімуму для забезпечення належних умов для риб.</p> <p>2. Використання штучного освітлення стосуються такі умови: (а) для продовження природного світлового дня, але він не повинен перевищувати межі, встановленої для задоволення етологічних потреб, з урахуванням географічних умов і загального стану здоров'я тварин. Така максимальна межа не має перевищувати 16 годин на день, крім як з метою відтворення; (б) Під час зміни часу доби слід уникати різкої зміни інтенсивності освітлення. Для цього необхідно використовувати регульовану лампу або підсвічування.</p> <p>3. Аерація використовується для забезпечення належних умов утримання і здоров'я, за умови, що електрика на механічні аератори в основному надходить з поновлюваних джерел енергії. Дані про їх використання необхідно вносити у звіт із розведення морських тварин.</p> <p>4. Використання кисню дозволено тільки для забезпечення належного стану здоров'я тварин і в критичні періоди виробництва або транспортування в таких випадках: (а) у виняткових випадках підвищення або падіння температури в атмосферному тиску або при випадковому забрудненні, (б) при нерегулярних процедурах управління запасами, таких як відбір зразків і сортування,</p>	889/2008 Стаття 25h	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 59 з 95

	(в) для забезпечення виживання зграї. Необхідно вести документацію, що підтверджує всі дії. 5. Технології забою повинні бути такими, щоб негайно оглушити рибу і зробити її нечутливою до болю. При виборі найбільш слухного методу забою необхідно враховувати різниці розмірів для забою, видів і виробничих майданчиків.		
11.15	Розведення – заборона гормонів		
	Використовувати гормони і їхні похідні заборонено.	889/2008- Стаття 25i	В
11.16	Корм для риби, ракоподібних і голкошкірих: загальне		
	Режим годування повинен розроблятися з урахуванням таких пріоритетів: 1. здоров'я тварин; 2. висока якість продукту, зокрема харчовий склад повинен забезпечувати високу якість кінцевого харчового продукту; 3. мінімальний вплив на довкілля.	889/2008-Ст аття 25j	В
11.17	Спеціальні правила для кормів для хижих тварин аквакультури		
	1. Корми для хижих тварин повинні добиратися з урахуванням таких пріоритетів: (а) органічні корми водного походження; (б) корм для риб і риб'ячий жир, одержаний шляхом обрізання з органічних водних тварин; (в) корм для риб і риб'ячий жир, і інгредієнти рибного походження, отримані шляхом обрізання з риб, які вже були спіймані у відповідних рибних господарствах; (г) органічні інгредієнти для кормів рослинного і тваринного походження; (г) корми, виготовлені з цільної риби, спійманої в рибних господарствах, які були визнані екологічними чи такими, що є заповідною територією, згідно національних чи регіональних схем, визнаних у відповідних країнах. 3. Раціон може включати максимум 60 % органічних рослинних продуктів. 4. Астаксатин, отриманий переважно з органічних джерел, таких як черепашки органічних ракоподібних, можна використовувати як корм для лосося і райдужної форелі для задоволення їхніх фізіологічних потреб. Якщо органічні джерела не доступні, можна використовувати природні джерела астаксантина (такі як дріжджі <i>Phaffia</i>). 5. Гістидин, який виробляється в процесі ферментації, можна використовувати як корм лососевих риб, якщо корми, перелічені в параграфі 1, не можуть забезпечити достатню кількість гістидину для задоволення харчових потреб риби і запобігання утворенню катаракти.	889/2008- Стаття 25k	Г
11.18	Спеціальні правила для кормів для окремих видів водних тварин		

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 60 з 95

	<p>1. Відповідно до положень Додатка X, Розділу 6, Розділу 7 та Розділу 9, водних тварин на стадії підрощування потрібно годувати натуральними кормами, які доступні в ставках і озерах.</p> <p>2. Якщо природних джерел корму, зазначених у пункті 1, не досить, можна використовувати органічний корм рослинного походження, бажано вирощений на власній фермі, або морські водорості. Оператори повинні вести документацію, що підтверджує необхідність у додатковому кормі.</p> <p>3. Якщо, крім природного корму, використовується корм, зазначений у пункті 2:</p> <p>(а) кормовий раціон сіамського пангасіуса може відповідно до розділу 9 Додатка X містити максимум 10 % риб'ячого борошна або риб'ячого жиру, отриманих з екологічних рибних господарств.</p> <p>(б) кормовий раціон креветок родини Penaeidae та прісноводних креветок (<i>Macrobrachium</i> spp.) може відповідно до Розділу 7 Додатка X містити максимум 25% риб'ячого борошна і 10% риб'ячого жиру, отриманого з екологічних рибних господарств. Для задоволення харчових потреб таких креветок, може використовуватися органічний холестерин; якщо органічного холестерину немає, можна використати неорганічний холестерин, отриманий з шерсті, молюсків або інших джерел. Опція добавки холестерину до їхнього корму можлива як на дорослих стадіях розвитку, так і на ранніх стадіях в інкубаторах і розсадниках</p>	889/2008- Стаття 25l	В
11.18a	Спеціальні правила для органічних кормів		
	При вирощуванні органічних мальків як корм можна використовувати звичайний фітопланктон або зоопланктон.	1358/2014- Стаття 25la	В
11.19	Продукти і речовини, зазначені в Статті 15(1)(г)(iii) Регламенту (ЄС) № 834/2007		
	<p>1. Інгредиенты для кормів тваринного або мінерального походження можна використовувати в органічному рибництві, тільки якщо вони зазначені в Розділі V.</p> <p>2. Кормові добавки, окремі продукти, які використовуються в кормах для тварин, і технологічні добавки можна використовувати, тільки якщо їх перераховано в Розділі VI, а також з урахуванням зазначених тут обмежень.</p>	889/2008 Стаття 25i	В
11.20	Спеціальні правила для молюсків		
11.20.1	Зона вирощування		
	<p>1. Двостулкові молюски можна вирощувати в тій же воді, в якій вирощують рибні об'єкти в полікультурній системі. Це необхідно вказати в плані раціонального управління.</p> <p>Двостулкові молюски можна вирощувати разом із червононогими молюсками, такими як берегові равлики, в полікультурі.</p>	889/2008- Стаття 25n	В

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 61 з 95

	<p>2. Двостулкових молюсків необхідно розводити на ділянках, обмежених стовпами, поплавками чи іншими чіткими відмітками, які, якщо можливо, повинні загороджуватися сітками, клітками або іншими предметами, зробленими людиною.</p> <p>3. Ферми з розведення повинні враховувати скорочення ризиків для видів, якими опікуються організації із захисту навколишнього середовища. Якщо використовуються сітки від шкідників, вони не повинні становити небезпеку для пірнаючих птахів.</p>		
11.20.2	Джерела сім'я		
	<p>1. За умови, що навколишньому середовищу не завдається суттєвої шкоди, і у випадках, дозволених місцевим законодавством, можна використовувати дике сім'я, зібране за межами виробничої одиниці, для розведення двостулкових молюсків, якщо воно отримане з:</p> <p>(а) водойм, які навряд чи переживуть зимову погоду або є зайвими, або</p> <p>(б) природних колоній мальків молюсків на колекторах. Необхідно записувати, де і коли були зібрані мальки, для забезпечення можливості відстеження ділянки збору. Водночас мальків двостулкових молюсків з неорганічних інкубаторів можна використовувати на органічному виробничій одиниці, але при цьому повинне бути дотримане таке процентне співвідношення: 50 % до 31 грудня 2014 р. і 0 % до 31 грудня 2016 р.</p> <p>2. У випадку із чахоподібними устрицями, гігантськими устрицями, перевагу необхідно віддавати популяціям, які вибірково розводилися для скорочення популяції в дикій природі.</p>	889/2008- Стаття 25o	B
11.20.3	Управління		
	<p>1. При розведенні молюсків необхідно забезпечити таку щільність розведення, яка не перевищує щільності розміщення, передбаченої при розведенні неорганічних молюсків у цій місцевості. Сортування, проріджування і регулювання щільності розміщення виконуються залежно від біомаси і повинні бути спрямовані на забезпечення належних умов утримання тварин і високої якості продукції.</p> <p>2. Організми, що викликають біологічне обростання, необхідно видаляти фізичними методами або руками і, якщо можливо, повернути їх у море якнайдалі від ферм із вирощування молюсків. Для контролю появи організмів, що провокують обростання, молюсків можна один раз за виробничий цикл обробити вапняковим розчином.</p>	889/2008- Стаття 25p	B
11.20.4	Правила вирощування		
	<p>1. В органічному виробництві дозволяється вирощувати мідії на мотузках і використовувати інші методи, відзначені в Додатку X, Розділі 8.</p>	889/2008- Стаття 25q	B

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 62 з 95

	2. Данне вирощування молюсків дозволяється, тільки якщо такий спосіб не чинить значного впливу на навколишнє середовище в місцях розведення та збирання. Докази мінімального впливу на довкілля повинні бути підтвержені дослідженням і звітом про використовувану територію, які оператор зобов'язаний надати контрольному органу або органу контролю. Цей звіт необхідно додати в план раціонального управління окремим розділом.		
11.20.5	Спеціальні правила розведення устриць		
	Дозволяється вирощування устриць у мішках на рамах. Такі або інші конструкції, в яких утримуються устриці, повинні встановлюватися таким чином, щоб не допустити утворення цілісного бар'єру вздовж берегової лінії. Для оптимізації виробництва популяція повинна розташовуватися за припливною течією. Виробництво повинне відповідати критеріям, зазначеним у Додатку X, Розділу 8.	889/2008- Стаття 25g	B
11.21	Профілактика захворювань і ветеринарне лікування		
11.21.1	Загальні правила профілактики захворювань		
	<p>1. Відповідно до Статті 9 Директиви 2006/88/ЄС план із управління охороною здоров'я повинен містити докладний опис практик з біологічної безпеки та профілактики захворювань, зокрема письмовий договір про надання консультаційних послуг у галузі охорони здоров'я, що відповідають виробничому підприємству, кваліфікованим ветеринаром для водних тварин, який повинен відвідувати ферму не рідше одного разу на рік і не рідше одного разу на два роки, якщо підприємство розводить двостулкових молюсків.</p> <p>2. Системи розведення, обладнання та інструменти необхідно належним чином чистити і дезінфікувати. Можна використовувати тільки продукти, перераховані в Додатку VII, Розділах 2.1 - 2.2.</p> <p>3. Що стосується "лікування": (а) Контролюючий орган повинен визначити, чи потрібне "лікування", позначити його і задокументувати після кожного виробничого циклу в закритій водній системі в морі. "Лікування" рекомендується і для інших виробничих методів, у яких використовуються резервуари, рибники і клітки; (б) не обов'язково при розведенні двостулкових молюсків; (в) під час "лікування" клітки або інші конструкції, які утримуються для розведення морських тварин, необхідно звільнити, продезінфікувати і залишити порожніми до наступного використання.</p> <p>4. У відповідних випадках необхідно ретельно прибрати нез'їдений корм для риб, екскременти і мертвих тварин, щоб уникнути ризику завдання сильної шкоди навколишньому середовищу та якості води, скоротити ризики захворювання і не допустити появу комах або гризунів.</p> <p>5. Ультрафіолетове освітлення й озон можна використовувати в інкубаторах і розсадниках.</p>	889/2008- Стаття 25s	Г

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 63 з 95

	6. Для здійснення біологічного контролю ектопаразитів краще використовувати рибу-чистильника і прісну воду, морську воду і розчин хлориду натрію.		
11.21.2	Ветеринарне лікування		
	<p>1. Якщо, попри профілактичні заходи із захисту здоров'я тварин, у них виникли проблеми зі здоров'ям, необхідно застосовувати ветеринарне лікування (наступний пріоритет):</p> <p>(а) речовини рослинного, тваринного або мінерального походження для гомеопатичного лікування;</p> <p>(б) рослини та їх екстракти, які не мають анестезувальної дії, і</p> <p>(в) такі речовини: домішки, метали, природні імуностимулятори або дозволені пробіотики.</p> <p>2. Алопатичне лікування повинно обмежуватися двома курсами на рік, за винятком вакцинації та обов'язкових схем для ліквідації інфекцій. Водночас, якщо виробничий цикл триває менше року, алопатичне лікування необхідно обмежити одним курсом. У разі перевищення зазначених обмежень із алопатичного лікування, морські тварини не можуть продаватися, як органічні продукти.</p> <p>3. Обробка від паразитів, не включаючи схеми обов'язкового контролю, що втілюються відповідними національними або регіональними органами влади, повинна обмежуватися двома курсами на рік або одним курсом, якщо виробничий цикл триває менше 18 місяців.</p> <p>4. Відповідно до параграфу 3, період каренції після алопатичного ветеринарного лікування та обробки від паразитів, зокрема лікування з обов'язковою схемою з контролю і ліквідації інфекції, повинен в два рази перевищувати період каренції, передбачений Статтею 11 Директиви 2001/82/ЄС (ця стаття визначає: якщо тільки в описі медичного препарату, що використовується, не зазначається період каренції для відповідних видів, спеціальний період каренції має встановлюватись не менше ніж – 7 днів для яєць; 7 днів для молока; 28 днів для м'яса птиці та савців, включаючи жир та відходів; 500 градусо-днів для м'яса риби), або, якщо цей період не вказаний, 48 годин.</p> <p>5. Незалежно від використовуваних ветеринарних лікарських препаратів, їх використання має бути записано контрольним органом до того, як тварину буде поставлено на ринок, як органічну. Стадо, яке підлягає лікуванню, необхідно позначити.</p>	889/2008- Стаття 25t	B
11.22	Транспортування живої риби		
	<p>1. Живу рибу необхідно перевозити у відповідних резервуарах із чистою водою, які можуть забезпечити всі фізіологічні потреби риби, зокрема забезпечити необхідну температуру і кількість розчиненого кисню.</p> <p>2. Перед транспортуванням органічної риби і рибних продуктів усі резервуари необхідно ретельно вимити, продезінфікувати і промити.</p> <p>3. Необхідно вжити всіх заходів для скорочення стресу. Під час транспортування щільність не повинна досягати максимального рівня, встановленого для цих видів.</p>	889/2008- Стаття 32a	B

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 64 з 95

	4. Необхідно вести документацію згідно з параграфами 1 - 3.		
--	---	--	--

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 65 з 95

В20. Лютий 2020 р.

12. Додатки

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 66 з 95

В20. Лютий 2020 р.

Додаток І

Добрива, покращувачі ґрунту і поживні речовини, зазначені в розділі 6.4.4

Примітка:

A: дозволено Регламентом (ЄС) № 2092/91 і продовжується відповідно до Статті 16(3)(в) Регламенту (ЄС) № 834/2007

B: дозволено Регламентом (ЄС) № 834/2007

Дозвіл	Назва Інгредієнти або продукти, які містять тільки перелічені нижче матеріали:	Опис, вимоги до складу, умови використання
A	Стійловий гній	Продукти, що складаються із суміші екскрементів тварин і рослинних речовин (підстилка для тварин). Використання інгредієнтів, отриманих шляхом промислового сільського господарства, заборонене
A	Сухий стійловий гній і висушений послід домашньої птиці	Використання інгредієнтів, отриманих шляхом промислового сільського господарства, заборонене
A	Компостовані екскременти тварин, зокрема послід домашньої птиці, і компостований гній	Використання інгредієнтів, отриманих шляхом промислового сільського господарства, заборонене
A	Рідкі екскременти тварин	Використовується після контрольованої ферментації та/або відповідного розведення Використання інгредієнтів, отриманих шляхом промислового сільського господарства, заборонене
B	Компостована або ферментована суміш господарських відходів	Продукт, отриманий з домашніх відходів, пройшов процес компостування або анаеробної ферментації для отримання біогазу Тільки господарські відходи рослинного і тваринного походження Тільки у випадку виробництва в закритій і контрольованій системі збору, Максимальна концентрація в мг/кг сухої речовини: кадмію: 0,7; міді: 70; нікелю: 25; свинцю: 45; цинку: 200; ртуті: 0,4; хрому (всього): 70; хрому (VI): не встановлено
A	Торф	Його використання обмежується овочівництвом (товарне садівництво, квітникарство, декоративне садівництво, розведення розсади)
A	Відходи грибних культур	Первісно в субстраті повинні міститися тільки речовини, вказані в Додатку
A	Калові маси хробаків (біогумус) і комах	
A	ґуано	
A	Компостована і ферментована суміш рослинних речовин	Продукти, які були отримані при змішуванні рослинних речовин, що пройшли процес компостування або анаеробної ферментації для виробництва біогазу
B	Дигестат, що містить відходи тваринного походження, перероблені разом з матеріалами рослинного або	Відходи тваринного походження (зокрема відходи диких тварин) 3 категорії і вміст шлунково-кишкового тракту 2 категорії (*) не повинні бути

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

	тваринного походження, переліченими в цьому Додатку	отримані шляхом промислового сільського господарства. Ці Процеси повинні відповідати Регламенту Ради (ЄС) № 142/2011 (**). Не застосовується щодо їстівної частини рослини
<p>(*) стаття 7 Регламенту (ЄС) № 1069/2009 Європейського Парламенту і Ради від 21 жовтня 2009 р., у якому вказані санітарні правила для відходів тваринного походження і продуктів з них, які не призначені для споживання людиною, і анулюючий Регламент (ЄС) № 1774/2002 (Регламент про відходи тваринного походження) (300, 14.11.2009, стор. 1).</p> <p>(**) Регламент Ради (ЄС) № 142/2011 від 25 лютого 2011 р. виконавча Регламент (ЄС) № 1069/2009 Європейського Парламенту і Ради, де вказані санітарні правила для відходів тваринного походження і продуктів з них, які не призначені для споживання людиною, і виконавча Директива Ради 97/78/ЄС з погляду Зразків і пунктів, за винятком ветеринарних перевірок на кордоні відповідно до Директиви(54, 26.2.2011, стор. 1).;</p>		
B	Продукти чи відходи тваринного походження, перераховані нижче: Кров'яне борошно Борошно з копит Борошно із рогів Кісткове борошно або виварене кісткове борошно Рибне борошно М'ясне борошно Борошно з пир'я, волосся і щетини шерсть хутро (1) волосся молочні продукти Білковий гідролізат (2)	(1) Максимальна концентрація сухої речовини хрому в мг/кг (VI): не виявлено (2) Не застосовується щодо їстівної частини рослини
A	Продукти і відходи рослинного походження як добрива	Приклади: макуха олійного насіння, лущиння какао, солодові ростки
A	Морські водорості і продукти з морських водоростей	Отримані безпосередньо за допомогою: (i) фізичних процесів, зокрема дегідратції, заморожування і помолу (ii) отримання за допомогою води або водної кислоти та/або лужного розчину (iii) ферментація
A	Деревна тирса і стружка	Після вирубки деревина не підлягає хімічній обробці
A	Компостована кора	Після вирубки деревина не підлягає хімічній обробці
A	Деревна зола	Із деревини, яка не підлягає хімічній обробці після вирубки
A	М'який мінеральний фосфат	Продукти, вказані в пункті 7 Додатку ІА.2. до Регламенту (ЄС) № 2003/2003 Європейського Парламенту і Ради (1) про добрива. Вміст кадмію менший або дорівнює 90 мг/кг P205
A	Фосфат алюмінію і кальцію	Продукт, вказаний у пункті 6 Додатку ІА.2. Регламенту 2003/2003. Вміст кадмію менший або дорівнює 90 мг/кг P205 Використовується виключно для лужних ґрунтів (рН > 7,5)
A	Томасшлак	Продукт, вказаний у пункті 1 Додатку ІА.2. Регламенту 2003/2003
A	Калійна сіль і каїніт	Продукт, вказаний у пункті 1 Додатку ІА.3. Регламенту 2003/2003

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 68 з 95

A	Сульфат калію, можливо, із вмістом магнієвої солі	Продукт, одержаний з калійної солі шляхом фізичного видалення. Можливо, також містить магнієві солі
A	Барда й екстракт барди	За винятком амонієвої барди
A	Карбонат кальцію (вапняк, мергель, вапнякове борошно, фосфорний вапняк, (коралінові червоні водорості), фосфорит)	Тільки природного походження
B	Відходи моллюсків	Лише зі сталого рибальства, коли популяція використовується таким чином, щоб уникнути негативний вплив на водні екосистеми та не нашкодити майбутньому використанню популяції(*) чи загалом органічній аквакультурі.
B	Ячні шкаралупи	Забороняється використовувати матеріали з інтенсивного тваринництва
A	Магній і карбонат кальцію	Тільки природного походження, тобто магнезійний вапняк, магній, вапняк
A	Сульфат магнію (кізерит)	Тільки природного походження
A	Розчин хлористого кальцію	Обробка листя яблунь після виявлення нестачі кальцію
A	Сульфат кальцію (гіпс)	Продукти, зазначені в пункті 1 Додатку ID. Регламенту 2003/2003. Тільки природного походження
A	Промисловий вапняк від цукрового виробництва	Відходи виробництва цукру із цукрового буряка
A	Промисловий вапняк від вакуумного виробництва солі	Відходи вакуумного виробництва солі з гірського сольового розчину
A	Елементарна сірка	Продукт, вказаний у Додатку ID.3 Регламенту 2003/2003
A	Домішка	Неорганічні поживні мікроелементи, вказані в розділі Г до Додатка I Регламенту 2003/2003
A	Хлорид натрію	Тільки сіль мінерального видобутку
A	Мінерали і глина	
B	Леонардит (Сире органічне відкладення, багате на гумінові кислоти)	Тільки якщо одержаний як відходи гірських робіт
B	Гумінові і фульвокислоти	Тільки якщо їх отримують з використанням неорганічних солей / розчинів, виключаючи солі амонію; або отримані в результаті очищення питної води
B	Ксиліт	Тільки якщо отриманий як побічний продукт гірничої справи (напр., побічний продукт добування бурого вугілля)

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 69 з 95

В	Хітин (Полісахарид, одержаний з панцира ракоподібних)	Тільки якщо отриманий з відповідних рибних господарств або є продуктом органічного сільського господарства
В	Відкладення, багаті на органічні речовини в прісноводних водоймах, сформовані внаслідок потрапляння кисню (наприклад, сапропель)	Тільки органічні відкладення, отримані в результаті використання прісних водойм або отримані з колишніх прісних водойм. Ділянки. У разі необхідності відкладення необхідно витягувати таким чином, щоб справляти мінімальний вплив на водну екосистему. Тільки відкладення з джерел, які не забруднені пестицидами, стійкими органічними забруднювачами та речовинами, схожими на бензин. Максимальна концентрація сухої речовини в мг/кг: кадмій: 0,7; мідь: 70; нікель: 25; свинець: 45; цинк: 200; ртуть: 0,4; хром (усього): 70; хром (VI): не виявлений.
В	Біочар (Biochar) - піролізний продукт, виготовлений із широкого спектру органічних матеріалів рослинного походження та застосовується як кондиціонер ґрунту	Тільки з рослинних матеріалів, необроблених або оброблених продуктами, включеними в Додаток II. Максимальне значення 4 мг поліциклічних ароматичних вуглеводнів (ПАВ) на кг сухої речовини (ДМ). Ця величина переглядається кожен другий рік, враховуючи ризик накопичення через повторність застосувань.
(*) стаття 4(1) (7) of Регламенту (ЄС) № 1380/2013: "максимальний сталий врожай" означає найбільший теоретично можливий врожай, який може бути отриманий з популяції, враховуючи існуючі умови навколишнього середовища та без істотного впливу на процес відтворення"		

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 70 з 95

Додаток II

Засоби захисту рослин, вказані в розділі 6.5.1

Всі речовини, наведені в цьому додатку, повинні відповідати принаймні тим умовам використання, які зазначено в додатку до Регламенту Комісії (ЄС) № 540/2011 (1). Більш обмежувальні умови для використання в органічному виробництві вказані у другому стовпці кожної таблиці.

1. Речовини рослинного або тваринного походження

Назва	Опис, вимоги до складу, умови використання
Allium sativum (часниковий екстракт)	
Азадирактин, одержаний із Ниму (Мелія індійська)	Інсектицид
Базові речовини	Лише базові речовини, що мають на увазі згідно зі ст 23(1) Регламенту (ЄС) 1107/2009, а також ті, які покриті визначенням «харчові продукти» в ст. 2 Регламенту (ЄС) 178/2002, та мають рослинне і тваринне походження. Речовини не мають використовуватися як гербіциди, лише з метою контролю шкідників та хвороб.
Бджолиний віск	Агент для обрізки / лікування / захисту від ран
COS-OGA	
Гідролізовані білки, за винятком желатину	
Ламінарин	бурі водорості повинні вирощуватись згідно вимог органічного виробництва – п. 11.3, 11.4
Мальтодекстрин Феромони	Лише в пастках та розпилювачах
Рослинні олії	Всі види використання, крім в якості гербіцидів
Піретрин	Лише рослинного походження
Піретроїди (лише дельтаметрин чи лямбдацихалотрин)	Лише в пастках зі спеціальними атрактантами; лише проти <i>Bactrocera oleae</i> та <i>Ceratitis capitata</i> Wied
Касія, одержана з квасії гіркої	Інсектицид, репелент
Репеленти з запахом тваринного чи рослинного походження / овечий жир	Лише на неїстівних частинах рослини чи на частинах, які не можуть бути з'їдені вівцями чи козами.
Salix spp. Cortex (дубильний екстракт)	
Терпени (евгенол, гераніол і тимол)	

2. Мікроорганізми

Назва	Опис, вимоги до складу, умови використання
Мікроорганізми	Без ГМО
Спіносад	
Церевізан	

3. Речовини, додаткові до тих, що зазначені в Розділах 1 і 2

Назва	Опис, вимоги до складу, умови використання
Силікат Алюмінію (Каолін)	
Гідроксид кальцію	Якщо використовується як фунгіцид, лише на фруктових деревах, включаючи розсаду, для контролю <i>Nectria galligena</i>

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

Діоксид карбону	
Сполуки міді у вигляді гідроксиду міді, хлороксиду міді, оксиду міді, бордоської рідини і триосновного сульфату міді	Можливе лише використання, результатом якого є загальне застосування максимум 28 кг міді на гектар протягом періоду 7 років. Кількість дозволеної активної речовини, а саме концентрація та кількості застосувань, не повинна перевищувати той мінімум, який необхідний для досягнення бажаного ефекту та який не спричиняє непоправної шкоди стану навколишнього середовища, беручи до уваги рівні міді, які вже існують на локаціях, де заплановано її застосування, а також, якщо ця інформація відома, необхідно брати до уваги надходження міді з інших джерел. Орган сертифікації може прийняти рішення встановити максимальний рівень щорічного внесення міді не більш ніж 4 кг/га.
Діамоніум фосфат	Тільки як атрактант в пастках.
Етилен	Тільки використання в приміщенні як стимулятор росту. Дозволи повинні бути обмежені для професійного використання
Солі жирних кислот	Можливе використання будь-яке, крім в якості гербіциду
Фосфат заліза (ортофосфат феруму III)	Лише розповсюдження на поверхні між культивованими рослинами
Перекис водню	
Діатомова земля	
Вапнякова сірка (полісульфід кальцію)	
Парафінова олія	
Гідрокарбонат калію (бікарбонат калію) та натрію	
Кварцовий пісок	
Натрію хлорид	Можливе будь-яке використання, крім в якості гербіциду.
Сірка	

Стаття 23 Регламенту (ЄС) 1107/2009 Критерії погодження для базових речовин, «(1) Базові речовини повинні бути погоджені згідно параграфів 2-6. Згідно дозволу з ст. 5 (що визначає затвердження речовин терміном на 10 років), затвердження має бути на необмежений період часу. З метою дотримання параграфів 2-6, базова речовина є активним інгредієнтом, що: а) не є шкідливою речовиною, б) не може спричинити порушення роботи ендокринної залози, не може мати нейротоксикологічний чи імунотоксичний ефект; в) не використовується в захисті рослин, але є корисним в захисті рослин для використання напряду чи в складі препаратів та для розбавлення; г) не реалізується на ринку як ЗЗР

Для виконання цілей цього Регламенту, активні речовини які задовольняють критерії для харчових продуктів, як це зазначено в ст.2 Регламенту 178/2002, повинні вважатись базовими речовинами.»

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Регламент 178/2002, ст. 2, Визначення харчової продукції:

Для цілей даного Регламенту, «харчовий продукт» - будь-яка речовина чи продукт, перероблений, частково перероблений чи не перероблений, що придатний для споживання чи очікується бути спожитим людиною.

«Харчові продукти» включають напої, жувальну гумку та інші речовини, включаючи воду, навмисно додану в продукт протягом виробництва. Сюди також відноситься вода згідно зі ст. 6 Директиви 98/83/ЄС та без упереджень щодо вимог Директиви 98/778/ЄС та 98/83/ЄС.

«Харчові продукти» не включають: (а) корми, (б) живі тварини, за виключенням випадків, коли вони реалізуються для споживання людиною, (в) рослини до збору врожаю, (г) медичні продукти в значенні, зазначеному в Директивах 65/65/ЄЕС (1) та 92/73/ЄЕС (2), (г) косметика, в значенні, зазначеному в Директиві 76/768/ЄЕС, (д) табак та похідні продукти в значенні, зазначеному в Директиві 89/622/ЄЕС, (е) психотропні препарати 89/622/ЄЕС в значенні, зазначеному в United Nations Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, та United Nations Convention on Psychotropic Substances, 1971, (є) залишки та забруднювачі.

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 73 з 95

Додаток III

Мінімальна площа в приміщенні і на вулиці й інші характеристики розведення для різних видів і типів відповідно до 6.7.12

1. Велика рогата худоба, коні, вівці, кози і свині

	Площа в закритому приміщенні (площа, доступна для тварин)		Площа на відкритому повітрі (площа для вигулу, за винятком пасовищ)
	Мінімальна жива вага (кг)	М2/голову	
Розведення та відгодівля корів і коней	до 100	1,5	1,1
	до 200	2,5	1,9
	до 350	4	3
	понад 350	5 при мінімум 1 м2/100 кг	3,7 при мінімум 0,75 м2/100 кг
	Молочні корови		6
Племенні бики		10	30
Вівці й кози		1,5 вівці/кози	2,5
		0,35 ягня/козеня	0,5
Свиноматки, що опоросилися, з поросятами, молодшими 40 днів		7,5 свиноматки	2,5
Свині на відгодівлю	до 50	0,8	0,6
	до 85	1,1	0,8
	до 110	1,3	1
	понад 110	1,5	1,2
Поросята	понад 40 днів і до 30 кг	0,6	0,4
Племенні свині		2,5 самки	1,9
		6 самців Якщо використовується вигул: 10 м2/кнур	8,0

2. Домашня птиця

	Площа в закритому приміщенні (площа, доступна для тварин)			Площа на відкритому повітрі (м2 площі на голову)
	Без тварин/м2	см сідало/тварина	гніздо	
Несучки	6	18	7 несучок на гніздо або, якщо гнізда спільні, 120 см2/птицю	4, за умови, що межу 170 кг А/га/рік не перевищено
Відгодівля домашньої птиці (в постійному загоні)	10 максимум 21 кг живої ваги/м2	20 (тільки для цесарок)		4 бройлери і цесарки 4,5 качки 10 індиків

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

				15 гусей Обмеження 170 кг/га/рік для всіх видів не перевищено
Відгодівля домашньої птиці в пересувних будиночках	16 (1) домашніх птиць максимум 30 кг живої ваги/м2 в мобільному загоні			2,5. Обмеження 170 кг/га/рік не перевищено
(1) Тільки якщо площа пересувних будиночків не перевищує 150 м2.				

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 75 з 95

В20. Лютий 2020 р.

Додаток IV

Максимальна кількість голів на гектар, зазначена в розділі 6.7.6

Клас або вид	Максимальна кількість голів на га дорівнює 170 кг А/га/год
Лошата віком шести місяців	2
Телята на відгодівлю	5
Інші телята віком до одного року	5
Бики від одного до двох років	3,3
Корови від одного до двох років	3,3
Бики від двох років і старше	2
Племінні телиці	2,5
Телиці на відгодівлю	2,5
Дійні корови	2
Відбраковані дійні корови	2
Інші корови	2,5
Племінні самки кролів	100
Вівці	13,3
Кози	13,3
Свині	74
Племінні свиноматки	6,5
Свині на відгодівлю	14
Інші свині	14
Бройлери	580
Кури-несучки	230

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 76 з 95

Додаток V

Кормові матеріали, описані в статті 6.7.20

1. КОРМИ МІНЕРАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ

3.1. Натрій:

- сульфат натрію
- карбонат натрію
- бікарбонат натрію
- хлорид натрію

3.2. Калій:

- хлорид калію

3.3. Кальцій:

- фосфарит
- Вапнякові морські черепашки
- карбонат кальцію
- глюконат кальцію

3.4. Фосфор:

- дефторований дикальцію фосфат
- дефторований монокальційфосфат
- моонатрійфосфат
- кальцій-магній-фосфат
- кальцій-фосфат натрію
- дигідроортофосфат амонію - лише для аквакультури

3.5. Магній:

- оксид магнію (безводний магній)
- сульфат магнію
- хлорид магнію
- карбонат магнію
- фосфат магнію

2 ІНШІ КОРМИ

Saccharomyces cerevisiae

Saccharomyces carlsbergiensis

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 77 з 95

В20. Лютий 2020 р.

Додаток VI

Кормові добавки і спеціальні речовини, які використовуються в кормах тварин, зазначені в розділі 6.7.20

1. КОРМОВІ ДОБАВКИ

Зазначені добавки повинні бути дозволені згідно Регламенту (ЄС) № 1831/2003 Європейського Парламенту і Ради ⁽¹⁾ про добавки, використовувані в кормах тварин

1.1. Поживні добавки

(a) Вітаміни і провітаміни

- Вітаміни, отримані з сільськогосподарських продуктів
- Синтетичні вітаміни, ідентичні вітамінам, отриманим із сільськогосподарських продуктів, для моногастричних і водних тварин;
- Синтетичні вітаміни А, D, Е, ідентичні вітамінам, що отримані з продуктів с/г походження, та які можуть використовуватись для жуйних тварин, дозволені контролюючим органом після проведення оцінки можливості органічних жуйних тварин отримати необхідну кількість зазначених вітамінів із кормів.

За920 Бетаїн безводний

- Для моногастричних тварин.
- Тільки природного походження та, якщо є, органічної якості

(б) Сполуки мікроелементів

E1 Залізо:

- 3b101 Карбонат заліза (II) - сидерит
- 3b103 Сульфат заліза(II), моногідрат
- 3b104 Сульфат заліза(II), гептагідрат;

- 3b201 йодид калію
- 3b202 йодат кальцію, безводний
- 3b203 покритий кальцію йодат гранульований безводний

- 3b301 ацетата тетрагідрат кобальту (II)
- 3b302 карбонат кобальту II
- 3b303 карбонат кобальту II гідроксид (2:3) моногідрат
- 3b304 Coated granulated cobalt (II) carbonate
- 3b305 сульфат кобальту II гептагідрат

- 3b402 Основна вуглекисла мідь (II), моногідрат
- 3b404 Оксид міді (II)
- 3b405 Сульфат міді (II), пентагідрат
- 3b409 Гідроокис-хлорид міді (II)

- 3b502 Оксид марганцю (II)
- 3b503 сульфат (II) марганцю, моногідрат

- 3b603 оксид цинку
- 3b604 сульфат цинку, гептагідрат
- 3b605 сульфат цинку, моногідрат
- 3b609 хлорид цинку гідроксид моногідрат (TBZC)

- 3b701 молібдат дигідрат натрію;

- 3b801 селеніт натрію

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

3b8.10, 3b8.11, 3b8.12, 3b813 and 3b817

- Інактивовані дріжджі селенізовані

1.2. Зоотехнічні добавки

4a, 4b, 4c і 4d

Ензими й мікроорганізми в категорії «Зоотехнічні добавки»

1.3. Технологічні добавки

(а) Консерванти

E 200 Сорбінова кислота

E 236 Мурашина кислота

E 237 Форміат натрію

E 260 Оцтова кислота

E 270 Молочна кислота

E 280 Пропіонова кислота

E 330 Лимонна кислота.

(б) Антиоксиданти

1b 306 (i) — Токоферол Екстракти токоферолу з рослинних олій

1b 306 (ii) — Токоферол – Екстракти, збагачені токоферолом з рослинних олій (дельта)

(с) Емульгуючі і стабілізуючі агенти, загусники і желюючі речовини

1c322 – Лецитин, лише якщо він одержаний з органічної речовини. Використовується виключно для корму водних тварин.

(г) В'язучі речовини та антигрудкоутворювачі

E 412 Гуарова камедь

E 535 Фероціанід натрію, максимальне дозування 20 мг/кг NaCl, який розраховується як фероціанід

E 551b Колоїдний двоокис кремнію

E 551c Діатоміт (діатомітова земля, очищена)

1m 558i Бентоніт-монтморилоніт

E 559 Каолінова глина, без азбесту

E 560 Природна суміш стеаритів і хлоритів

E 561 Вермикуліт

E 562 Сепіоліт

E566 Натроліт – Фоноліт

1g568 Кліноптиоліт осадового походження

E 599 Перліт

(е) Консервуючі добавки силосу

1k Ензими та мікроорганізми. Їх використання обмежене виробництвом силосу в тих випадках, коли через погодні умови належна ферментація неможлива

1k236 Мурашина кислота

1k 237 Форміат натрію

1k 280 Пропіонова кислота

1k 281 Пропіонат натрію

Їх використання обмежене виробництвом силосу в тих випадках, коли через погодні умови належна ферментація неможлива. Застосування мурашиної, пропіонової та їх натрієвих солей у виробництві силосу може бути дозволене тільки в тих випадках, якщо погодні умови не дозволяють забезпечити належну ферментацію

1.4 Сенсорні добавки

2 б Ароматизатори. Тільки отримані із сільськогосподарських продуктів.

Castanea sativa Mill.: екстракт каштана їстівного

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Додаток VII

Продукти для прибирання та дезінфекції

1. Продукти для прибирання та дезінфекція будівель і установок для тваринництва, вказані в розділі 6.7.4

Калій і сульфатне мило
Вода і пар
Вапнякове молоко
Вапно
Негашене вапно
Натрій гіпохлорит (наприклад, білильний розчин)
Гідроксид натрію
Гідроксид калію
Перекис водню
Натуральні есенції рослин
Лимонна, надоцтова кислота, мурашина, молочна, щавельна й оцтова кислота
Спирт
Азотна кислота (доїльне обладнання)
Фосфорна кислота (доїльне обладнання)
Формальдегід
Продукти для очищення та дезінфекції доїльного обладнання
Карбонат натрію

2. Продукти для прибирання і дезінфекції, які використовуються при розведенні водних тварин і морських водоростей, вказані в розділі 7.4.3; 11.5; 11.6; 11.7; 11.21.1

2.1 Речовини для прибирання та дезінфекції обладнання та потужностей за відсутності водних тварин можуть містити такі активні речовини:

озон
натрій хлорид
натрій гіпохлорит
гіпохлорит кальцію
гіпохлорит кальцію
оксид кальцію
гідроксид натрію
спирт
гідроген пероксид
органічні кислоти (оцтова к-та, молочна к-та, лимонна к-та)
гумінова к-та
надоцтова к-та
пероцтова к-та
йодофори (лише за наявності яєць)
перманганат калію
чайна макуха, виготовлена з натурального насіння камелії (обмежено використовується у розведенні креветок)
суміш перексомоносульфату калію і хлориду натрію для отримання гіпохлористої кислоти

2.2 Обмежений список речовин, які можуть використовуватися як у присутності водних тварин, можуть містити такі активні речовини:

вапняк (карбонат кальцію) для контролю рН
доломіт для регулювання рН (обмежено використовується в розведенні креветок)

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Додаток VIII

Окремі продукти і речовини, які використовуються у виробництві перероблених органічних харчових продуктів, дріжджів і дріжджових продуктів, зазначених у розділі 7.4.1

РОЗДІЛ А – ХАРЧОВІ ДОБАВКИ, ЗОКРЕМА НОСІЇ

Для розрахунків, зазначених у Розділі 7.4.1, харчові добавки, відмічені зірочкою в колонці з кодовим номером, повинні вважатися інгредієнтами сільськогосподарського походження.

Код	Назва	Приготування харчових продуктів		Особливі умови
		Рослинне походження	Тваринне походження	
E153	Рослинне вугілля		x	Попелястий козячий сир Сир «Морб'є»
E160b*	Екстракт аннато, біксин, норбіксин		x	Червоний лестерський сир Подвійний глостерський сир Чеддер Сир «Мімолетт»
E170	Карбонат кальцію	x	x	Заборонено використовувати для фарбування або насичення продукту кальцієм
E220 or E224	Діоксид сірки Піросульфід калію	x x	X (лише для медовухи) X (лише для медовухи)	У фруктових винах (*) та медовусі з та без додавання цукру: 100 мг (**) * в цьому контексті «фруктове вино» - вино, виготовлене з будь-яких фруктів, крім винограду ** максимальний рівень, доступний з усіх джерел, виражений у SO ₂ в мг/л.
E223	Піросульфід натрію		x	ракоподібні
E250	Нітрит натрію		x	Для м'ясних продуктів. Може використовуватись лише в тих випадках, коли оператор довів органу сертифікації відсутність інших альтернатив, які б давали такі самі гарантії та/чи дозволяли зберегти такі ж характеристики продукту. Не може використовуватись разом із E252. Індикативна кількість добавки NaNO ₂ , що може використовуватись: 80 мг/кг, максимальна залишкова кількість NaNO ₂ : 50 мг/кг
E252	Нітрат калію		x	Для м'ясних продуктів. Може використовуватись лише в тих випадках, коли оператор довів органу сертифікації відсутність інших альтернатив, які б давали такі самі гарантії та/чи дозволяли зберегти такі ж характеристики продукту. Не може

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

				використовуватись разом із E250. Індикативна кількість добавки NaNO ₃ , що може використовуватись: 80 мг/кг, максимальна залишкова кількість NaNO ₃ : 50 мг/кг
E270	Молочна кислота	x	x	
E290	Діоксид вуглецю (вуглекислий газ)	x	x	
E296	Яблучна кислота	x		
E300	Аскорбінова кислота	x	x	М'ясні продукти ²
E301	Аскорбат натрію		x	М'ясні продукти ² разом з нітратами і нітридами
E306*	Токоферол - збагачений екстракт	x	x	Антиоксидант
E322*	Лецитин	x	x	Молочні продукти ² Лише якщо походить з органічного виробництва Умова діє з 01 січня 2022. До вказаної дати – лише якщо з органічної сировини
E325	Лактат натрію		x	Молочні і м'ясні продукти
E330	Лимонна кислота	x	x	
E331	Цитрат натрію	x	x	
E333	Цитрат кальцію	x		
E334	Винна кислота (двохосновна оксикислота)	x	x (лише для медовухи)	Стосується харчових м'ясних продуктів; Медовухи
E335	Тартрати натрія (виннокислий натрій)	x		
E336	Тартрат калію (виннокислий калій)	x		
E392*	Екстракт розмарину	x	x	Тільки одержаний шляхом органічного виробництва
E341(i) ¹	Монокальцій фосфат (ортофосфат кальцію)	x		Розпушувач для борошна
E400	Альгінова кислота	x	x	Молочні продукти ²
E401	Альгінат натрію	x	x	Молочні продукти ² та сосиски м'ясні
E402	Альгінат калію	x	x	Молочні продукти ²
E406	Агар	x	x	Молочні і м'ясні продукти ²
E407	Карраганан (карраген)	x	x	Молочні продукти ²
E410*	Камедь бобів ріжкового дерева	x	x	Лише якщо отримано з органічного виробництва. Застосовується від 01/01/2022.

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту
Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

E412*	Гуарова камедь	x	x	Лише якщо отримано з органічного виробництва. Застосовується від 01/01/2022.
E414*	Гуміарабік (аравійська камедь)	x	x	Лише якщо отримано з органічного виробництва. Застосовується від 01/01/2022.
E415	Ксантанова камедь	x	x	
E417	Камідь тари	x	x	Згущувач Лише отриманий органічними методами виробництва Застосовується від 01/01/2022
E418	Гелланова камедь	x	x	Лише у формі високо-ациловій Лише якщо отримано з органічного виробництва. Застосовується від 01/01/2022.
E422	Гліцерин	x		Лише рослинного походження. Лише якщо отримано з органічного виробництва. Застосовується від 01/01/2022. Для екстрактів рослин та ароматизаторів, зволожувач в гелевих капсулах та як зовнішня оболонка таблеток.
E440(i)*	Пектин	x	x	Молочні продукти ²
E464	Гідроксипропіл метил целюлоза	x	x	Герметизуючий матеріал для капсул
E500	Карбонат натрію	x	x	'Dulce de leche' ³ і масло з кислих вершків та сир кисломолочний ²
E501	Карбонат калію	x		
E503	Карбонат амонію	x		
E504	Карбонат магнію	x		
E509	Хлорид кальцію		x	Коагуляція молока
E516	Сульфат кальцію	x		носій
E524	Гідроксид натрію	x		Обробка поверхні випічки, яка за технологією занурюється в содовий розчин перед випіканням, та для регулювання кислотності у органічних смакових добавках
E551	Діоксид кремнію	x	x	Для трав та спецій у сухій меленій формі Смакові добавки та прополіс
E553b	Тальк	x	x	Покривна речовина для м'ясних продуктів
E901	Бджолиний віск	x		Агент для глазурування лише в кондитерстві Віск з органічного бджільництва
E903	Віск карнауба	x		Лише як агент для глазурування лише в кондитерстві. Застосовується з метою пом'якшення під час шокової заморозки фруктів як гарантований метод боротьби з шкідливими організмами (Директива ЄС 2017/1279) Лише якщо з органічного вир-ва. Застосовується від 01/01/2022. До вказаної дати – лише якщо з органічної сировини

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

E938	Аргон	x	x	
E939	Гелій	x	x	
E941	Азот	x	x	
E948	Кисень	x	x	
E968	Еритрит	x	x	Лише, якщо з органічного виробництва без використання технологій іонного обміну

¹ Ці добавки можна використовувати, тільки якщо доведено сертифікаційному органу, що не існує жодної технологічної альтернативної добавки, яка може давати такі ж гарантії і/або зберігати такі ж властивості продукту.

² Обмеження тільки для продуктів тваринництва

³ Згущене молоко - м'які і солодкі коричневі вершки, виготовлені з підсолоджененого загущеного молока

РОЗДІЛ Б – ТЕХНОЛОГІЧНІ ДОБАВКИ ТА ІНШІ ПРОДУКТИ, ЯКІ МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ ДЛЯ ОБРОБКИ ІНГРЕДІЄНТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ, ОТРИМАНИХ ШЛЯХОМ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Назва	Підготовка харчових продуктів		Особливі умови
	Рослинного походження	Тваринного походження	
Вода	x	x	Питна вода відповідно до вимог Директиви 98/83
Хлорид кальцію	x	x	Коагуляційний агент щодо харчових продуктів тваринного походження: м'ясні сосиски
Карбонат кальцію	x		
Гідроокис кальцію	x		
Сульфат кальцію	x		Коагуляційний агент
Хлорид магнію (нігари)	x		Коагуляційний агент
Карбонат калію	x		Висушування винограду
Вуглекислий натрій	x	x	
Молочна кислота		x	Для регулювання рівня рН розсолу при виробництві сиру ¹
L(+)-lactic acid from fermentation	x		Для підготовки екстрактів рослинного білку ¹
Лимонна кислота	x	x	
Гідроксид натрію	x		Виробництво цукру. Виробництво олії за винятком оливкової олії; для підготовки екстрактів рослинного білку
Сірчана кислота	x	x	Виробництво желатину ¹ Виробництво цукру(-ів) ¹
Екстракт хмелю	x		Лише з антибактеріальною ціллю при виробництві цукру. Якщо доступно, отриманий органічними методами виробництва. 2
Екстракт соснової каніфолі	x		Лише з антибактеріальною ціллю при виробництві цукру. Якщо доступно, отриманий органічними методами виробництва. 2

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Соляна кислота (хлористий водень)		x	Виробництво желатини, для регулювання рівня рН розсолу при виробництві сиру Гауда (Gouda), сиру Едам (Edam) і сиру Маасдам (Maasdammer), Бьоренкаас (Boerenkaas), Фрізе (Friese) і Ляйдзе Нагелькаас (Leidse Nagelkaas)
Гідроксид амонію		x	Виробництво желатину
Перекис водню (водень пероксид)		x	Виробництво желатину
Двоокис вуглецю	x	x	
Азот	x	x	
Етанол	x	x	Розчинник
Дубильна кислота (танінова кислота)	x		Допоміжна речовина при фільтрації
Яечний білок	x		
Казеїн	x		
Желатин	x		
Агар	x		
Рослинні олії	x	x	Агент для змащування, вивільнення або антивспінювачів. Лише, якщо отриманий з органічного виробництва
Гель діоксиду кремнію або колоїдного розчину	x		
Активоване вугілля	x	x	
Тальк	x		Відповідає специфічним критеріям чистоти для харчової добавки E553b
Бентоніт	x	x	Прилипач для медовухи ¹
Целюлоза	x	x	Виробництво желатину ¹
Діатоміт (діатомова земля)	x	x	Виробництво желатину ¹
Перліт	x	x	Виробництво желатину ¹
Шкаралупа лісового горіху (ліщини)	x		
Рисове борошно	x		
Бджолиний віск	x		Антиадгезив (агент для змащування) Віск з органічного бджільництва
Карнаубський віск (пальмовий віск)	x		Антиадгезив Лише якщо з органічного вир-ва. Застосовується від 01/01/2022. До вказаної дати – лише якщо з органічної сировини
Оцет		x	Лише якщо з органічного вир-ва. Лише для переробки риби. З натуральної ферментації. Не для виробництва з або з використанням ГМО.
Гідрохлорид тіаміну (вітамін B1)	x	x	Лише для використання у виробництві фруктових вин, включаючи сидр, грушевий сидр та медовуху
Фосфат діамонію	x	x	Лише для використання у виробництві фруктових вин, включаючи сидр, грушевий сидр та медовуху
Деревне волокно	x	x	Волокно повинно бути сертифіковане і походити з деревини, зібраної згідно принципів сталого розвитку . Дерево, що використовується, не повинно містити токсичних речовин (беручи до уваги післязбиральну обробку, токсини природного походження чи токсини з мікроорганізмів)

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

¹ Обмеження поширюються на продукти тваринного походження

² Обмеження поширюються на продукти рослинного походження

РОЗДІЛ В – ТЕХНОЛОГІЧНІ ДОБАВКИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ДРІЖДЖІВ І ДРІЖДЖОВИХ ПРОДУКТІВ

Примітка: Розділ В дозволений відповідно до Регламенту (ЄС) № 1254/2008

Назва	Первинні дріжджі	Бродіння/форм улювання дріжджів	Особливі умови
Хлорид кальцію	X		
Діоксид вуглецю (вуглекислий газ)	X	X	
Лимонна кислота	X		Для регулювання рН у виробництві дріжджів
Молочна кислота	X		Для регулювання рН у виробництві дріжджів
Азот	X	X	
Кисень	X	X	
Картопляний крохмаль	X	X	Для фільтрації Лише, якщо отримано з органічного виробництва
Карбонат натрію	X	X	Для регулювання рН
Рослинні олії	X	X	Агент для змащування, вивільнення або антивспінювачів Лише, якщо отримано з органічного виробництва

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 86 з 95

В20. Лютий 2020 р.

Додаток VIIa

Продукти і речовини, які дозволено для використання або додавання в органічні продукти виноробства, зазначені в розділі 7.4.4

Примітка: Вид обробки згідно Додатку III, пункт А (2) (b) Регламенту (ЄС) № 606/2009

Тип обробки	Назва продуктів або речовин	Особливі умови або обмеження
Використання аерації та насичення киснем	Повітря Газоподібний кисень	
Центрифугування і фільтрація	Перліт Целюлоза Діатомова земля	Використовується тільки для інертних фільтруючих агентів
Використовується для створення інертної атмосфери та обробки продуктів, захищених від повітря	Азот Діоксид вуглецю Аргон	
Використання	Дріжджі ²⁰ , стінки дріжджових клітин	
Використання	Фосфат діамонію Гідрохлорид тіаміну (вітамін B1)	
Використання	Діоксид сірки Бісульфіт калію або піросульфід калію	(а) Максимальний вміст діоксиду сірки не повинен перевищувати 100 міліграмів на літр для червоного вина і з залишковим рівнем цукру менше 2 грамів на літр; (б) Максимальний вміст діоксиду сірки не повинен перевищувати 150 міліграмів на літр для білого вина та рожевого вина і з залишковим рівнем цукру менше 2 грамів на літр; (с) Для всіх інших вин максимальний вміст діоксиду сірки, згідно Додатку I B до Регламенту (ЄС) № 606/2009, не повинен перевищувати 30 міліграмів на літр.
Використання	Деревне вугілля для енологічного використання	
Освітлення	Харчовий желатин ²¹ Рослинні білки з пшениці або гороху ²¹ Агар ²¹ Яечний білок ²¹ Танін (дубильна кислота) ²¹ Білок картоплі ²¹ Екстракти білку дріжджів ²¹	
Освітлення	Казеїн Хітозан, отриманий з <i>Aspergillus niger</i> Казеїнат калію Діоксид кремнію	

²⁰ Для окремих штамів дріжджів: якщо доступно, отриманих з органічної сировини.

²¹ Одержані з органічної сировини, якщо така доступна.

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

	Бентоніт Пектолітичні ензими	
Використання з метою окислення	Молочна кислота L(+)-Винна кислота	
Використовується з метою зниження кислотності	L(+)-Винна кислота Карбонат кальцію Нейтральний виннокислий калій Бікарбонат калію	
Добавка	Смола алепської сосни	
Використовується	Молочна бактерія	
Добавка	L- Аскорбінова кислота	
Використовується для утворення бульбашок	Азот	
Добавка	Діоксид вуглецю	
Додається метою стабілізації вина	Лимонна кислота	
Добавка	Танін ²¹	
Добавка	Мета-винна кислота	
Використовується	Аравійська камідь ²¹ (=гумміарабік)	
Використовується	Бітартрат калію (винний камінь)	
Використовується	Цитрат міді	
Використовується	Манопротеїни дріжджів	
Використовується	Дубові чіпси	
Використовується	Альгінат калію	
Використовується	Хітозан, отриманий з <i>Aspergillus niger</i>	
Використовується	Неактивовані дріжджі	
Тип обробки	Сульфат кальцію	Тільки для «благородних вин» або «благородних лікерних вин»

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Сторінка 88 з 95

Додаток IX

У цьому стандарті використовуються такі визначення

1. «Органічне виробництво» - використання виробничих методів, що відповідають правилам цього Стандарту на всіх етапах виробництва, підготовки і розподілу;
2. «етапи виробництва, підготовки і розподілу» - будь-який етап, починаючи, зокрема, з первинного виробництва органічного продукту і до його зберігання, переробки, транспортування, продажу або постачання кінцевому споживачеві, та, у відповідних випадках, маркування, імпорту, експорту та підрядної діяльності;
3. «органічний» - вироблений або пов'язаний з органічним виробництвом;
- (4) «оператор» - фізична або юридична особа, яка відповідає за дотримання вимог цього Регламенту в органічному бізнесі під його керівництвом;
- (5) «рослинництво» - розведення сільськогосподарських рослин, зокрема збирання диких рослин з комерційною метою;
- (6) «виробнича одиниця» - всі активи, які використовуються у виробничому секторі, такі як приміщення, земельні ділянки, пасовища, ділянки на відкритому повітрі, загони, *рибні ставки, закриті системи для розведення морських водоростей або водних тварин, частини узбережжя або морського дна*, приміщення для зберігання рослин, рослини, морські водорості, продукти тваринного походження, сировина та інші продукти, які використовуються у виробничому секторі;
- (7) визначення «водної тварини» наведено у Регламенті Ради (ЄС) № 1198/2006 від 27 липня 2006 р. Європейським фондом рибництва²²;
- (8) «перехідний період» - перехід від неорганічного сільського господарства до органічного впродовж певного періоду часу, під час якого застосовуються всі положення про органічне виробництво;
- (9) «підготовка» - операції зі збереження та/або переробки органічних продуктів, зокрема забій і нарізка продуктів тваринництва, а також пакування, маркування та/або зміна маркування, пов'язані з органічним способом виробництва;
- (10) «потужності для рибництва закритого циклу» - потужності, в яких водні культури перебувають у закритому просторі на землі або на судах, і при цьому застосовується рециркуляція води, і залежить від постійного надходження зовнішньої енергії для стабілізації середовища, у якому перебувають водні тварини;
- (11) «енергія з відновлюваних джерел» - відновлювані не викопні джерела енергії: вітер, сонце, геотермічні джерела, хвилі, приплив, гідроенергія, газ з органічних відходів, газ з очисних споруд і біогази;

²² 223, 15.8.2006, стор. 1.

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

(12) «інкубатор» - місце для розведення, виведення і вирощування тварин на ранніх етапах, зокрема водних тварин, пелагічних риб і молюсків;

(13) «розсадник» - місце, де здійснюється проміжний етап сільського господарства між інкубатором і етапом вирощування. Цей етап завершується після закінчення першої третини виробничого циклу, за винятком видів, що проходять процес трансформації;

(14) «забруднення» в рамках розведення водних тварин і морських водоростей означає пряме чи непряме потрапляння у водне середовище речовин або енергії, зазначеної в Директиві 2008/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради²³ і в Директиві 2000/60/ЄС Європейського парламенту та Ради²⁴, у водах, де вони застосовуються;

(15) «полікультура» в рамках розведення водних тварин і морських водоростей означає вирощування двох або більшої кількості видів, що зазвичай відрізняється від трофічного рівня цієї культури;

(16) «Виробничий цикл» в рамках розведення водних тварин і морських водоростей означає тривалість життя водних тварин або морських водоростей від ранніх етапів життя і до моменту збирання;

(17) «місцеві види» в рамках розведення водних тварин і морських водоростей означає ті види, які не є чужими або ростуть у цій місцевості згідно з Регламентом Ради (ЄС) № 708/2007. Види, перераховані в Додатку IV Регламенту (ЄС) № 708/2007²⁵, які можна вирощувати як місцеві види.

(18) «щільність розміщення» в рамках розведення водних тварин і морських водоростей означає живу вагу тварин на кубічний метр води в будь-який час під час фази вирощування і, у випадку плоских риб і креветок, вагу на квадратний метр поверхні.

(19) визначення «харчові продукти», «корми» і «розміщення на ринку» зазначені в Регламенті (ЄС) № 178/2002 Європейського Парламенту і Ради від 28 січня 2002 р., в якому вказані основні принципи і вимоги законодавства про харчові продукти, прийняті в Європі, Придатність харчових продуктів, Процедури з видачі дозволів і встановлення норм придатності харчових продуктів²⁶;

(20) «маркування» - будь-які терміни, слова, особливості, торгові марки, назва торгової марки, зображення чи символи, пов'язані з і розміщені на будь-якій упаковці, документі, примітці, етикетці, щиті або кільці, які супроводжують чи належать до продукту;

(21) визначення «заздалегідь упакованих харчових продуктів» зазначено в Статті 13.(б) Директиви 2000/13/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 березня 2000 р. про оцінку законів країн-членів про маркування, представлення та рекламу харчових продуктів²⁷;

²³ 164, 25.6.2008, стор. 19.

²⁴ 327, 22.12.2000, стор. 1.

²⁵ 168, 28.6.2007, стор. 1.

²⁶ 31, 1.2.2002, стор. 1. Регламент Комісії (ЄС) № 575/2006 (OJ L 100, 8.4.2006, стор. 3) з останніми змінами.

²⁷ 109, 6.5.2000, стор. 29. Регламент Комісії (ЄС) 2006/142/ЄС (OJ L 368, 23.12.2006, стор. 110) з останніми змінами.

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

(22) «реклама» - будь-яке публічне представлення з використанням будь-якого способу, крім маркування, яке призначене, може вплинути, і формує ставлення, переконання і поведінку для прямого або непрямого стимулювання продажу органічних продуктів;

(23) «компетентний орган» - центральний орган, який відповідає за компетентну організацію офіційного контролю органічного виробництва відповідно до положень, зазначених у цьому Стандарті, або інший орган, якому ці повноваження були передані; до них, у відповідних випадках, також належать органи третіх країн;

(24) «контрольний орган» - громадська адміністративна організація, якій, повністю або частково, компетентний орган передав свої повноваження на проведення інспектування та сертифікацію у сфері органічного виробництва відповідно до положень, зазначених у цьому Стандарті; до таких органів, у відповідних випадках, належить відповідний орган третьої країни або відповідний орган, що працює в третій країні;

(25) «контрольний орган» - незалежна приватна третя сторона, яка здійснює інспекцію і проводить сертифікацію у сфері органічного виробництва відповідно до положень, зазначених у цьому Стандарті; до таких органів, у відповідних випадках, належить відповідний орган третьої країни або відповідний орган, що працює в третій країні;

(26) «Знак відповідності стандарту» підтверджує відповідність певним стандартам та іншим нормативним документам і представлений у формі знака;

(27) визначення «інгредієнти» наведено в Статті 6(4) Директиви 2000/13/ЄС;

(28) визначення «засіб захисту рослин» наведено в Директиві Ради 91/414/ЄЕС від 15 липня 1991 р. про розміщення засобів захисту рослин на ринку²⁸;

(29) визначення «Генетично модифікований організм (ГМО)» наведено в Директиві 2001/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 березня 2001 р. про зумисне введення в навколишнє середовище спадково змінених організмів та анулювання Директиви Ради 90/220/ЄЕС²⁹ і тих організмів, які не були отримані шляхом генетичної модифікації, зазначено в Додатку I. Б Директиви;

(30) «вироблені з ГМО» - повністю або частково отримані з ГМО, але такі, що не містять і не складаються з ГМО;

(31) «вироблені з використанням ГМО» - отримані з використанням ГМО, як останнього живого організму в процесі виробництва, але такі що не містять і не складаються з ГМО;

(32) визначення «кормові добавки» наведено в Регламенті (ЄС) № 1831/2003 Європейського Парламенту і Ради від 22 вересня 2003 р. про використання добавок у кормах для тварин³⁰;

²⁸ 230, 19.8.1991, стор. 1. Директива Комісії 2007/31/ЄС (ОJ L 140, 1.6.2007, стор. 44) зі змінами.

²⁹ 106, 17.4.2001, стор. 1. Регламент (ЄС) № 1830/2003 (ОJ L 268, 18.10.2003, стор. 24) зі змінами.

³⁰ 268, 18.10.2003, стор. 29. Регламент Комісії (ЄС) № 378/2005 (59, 5.3.2005, стор. 8)

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

(33) визначення «еквівалент» при описі різних систем і заходів означає відповідність тим же завданням і принципам за рахунок дотримання правил, що забезпечують однаковий рівень відповідності;

(34) «технологічні добавки» - будь-які речовини, які не використовуються як харчові інгредієнти, навмисно використовуються для обробки сировини, харчових продуктів та їхніх інгредієнтів, використовуються для виконання певних технологічних завдань у процесі обробки і які можуть призвести до ненавмисної, але технічно неминучої наявності залишків речовин або їхніх похідних у готовому продукті, за умови, що ці залишки не є небезпечними для здоров'я і не справляють технічного впливу на готовий продукт;

(35) визначення «іонізуюче опромінення» наведено в Директиві Ради 96/29/Євратом від 13 травня 1996 р., де вказані основні стандарти безпеки для захисту здоров'я робітників або здоров'я населення в цілому від небезпеки, спричиненої іонізуючим опроміненням³¹, і обмежене Статтею 12. Директиви 1999/2/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 22 лютого 1999 р. про оцінку законів країн-членів стосовно харчових продуктів та інгредієнтів харчових продуктів, які обробляються з використанням іонізуючого опромінення³².

(36) «масові операції постачання» - приготування органічних продуктів в ресторанах, лікарнях, їдальнях та інших схожих суб'єктах господарської діяльності, які займаються харчовими продуктами, в місцях продажу або постачання кінцевому споживачеві.

³¹ 159, 29.6.1996, стор. 1.

³² 66, 13.3.1999, стор. 16. Директива, змінена Регламентом (ЄС) № 1882/2003 (284, 31.10.2003, стор. 1).

Додаток X

Особливості органічного розведення морських культур (Щільність розміщення водних тварин за видами або групами видів згідно з 11.12; 11.18; 11.20)

РОЗДІЛ 1

Органічне виробництво лососевих у прісній воді: озерна форель (кумжа) — райдужна форель (микижа) — американський голец — лосось (атлантичний лосось) — голец — харіус— американський озерний голец (або сирій голец) - таймень

Виробнича система	При вирощуванні на фермах мають годуватися з відкритих систем. Витрата рідини повинна забезпечити насичення киснем не менш як 60%, а також повинна забезпечити комфорт і викид стоків.
Максимальна щільність розміщення	Не зазначені лососеві нижче 15 кг/м ³ : лосось 20 кг/м ³ , озерна форель і райдужна форель 25 кг/м ³ , арктичний голец 25 кг/м ³

РОЗДІЛ 2

Органічне розведення лососевих у морській воді: лосось, озерна форель (кумжа) — райдужна форель (микижа)

Максимальна щільність розміщення	10 кг/м ³ у рибнику
----------------------------------	--------------------------------

РОЗДІЛ 3

Органічне розведення тріски та інших тріскових, сібаса, морських лящів, золотистих морських карасів, палтуса, червоного пагра, червоного горбана та інших спарових, сигана

Виробнича система	У відкритих замкнутих системах (рибники/клітки) з мінімальною швидкістю морської течії для забезпечення належних умови для риби або у відкритих системах на землі.
Максимальна щільність розміщення	Для всіх риб, крім палтуса: 15 кг/м ³ . Для палтуса: 25 кг/м ²

РОЗДІЛ 4

Органічне розведення сібаса, морських лящів, золотистих морських карасів, кефалі і вугра в наземних ставках припливної зони і прибережних лагунах

Закрита система	Традиційне соляне озеро трансформується в одиницю для виробництва морських тварин і схожі наземні ставки в приливній зоні.
Виробнича система	Для забезпечення належних умов утримання цих видів, необхідно забезпечити належну зміну води. Не менше 50 % стоків повинні мати рослинний покрив. Ставки, розташовані в заболоченій місцевості, необхідно чистити.
Максимальна щільність розміщення	4 кг/м ³

РОЗДІЛ 5

Органічне розведення осетрів у прісній воді:

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Розглянуті види: Родина осетрових

Виробнича система	Для забезпечення належних умов утримання необхідно забезпечити необхідну витрату води в кожному резервуарі. Стічна вода повинна бути такої ж якості, як і вода, що надходить.
Максимальна щільність розміщення	30 кг/м ³

РОЗДІЛ 6

Органічне розведення риби у внутрішніх водоймах:

Розглянуті види: сімейство коропових й інші схожі види в полікультурній системі, зокрема окунь, щука, сом, сиг, осетер.

Виробнича система	У рибоводних ставках, які необхідно періодичні повністю осушувати, і в озерах. Озера мають бути призначені виключно для органічного розведення, зокрема вирощування рослин на суші. Територія, на якій розводять рибу, повинна мати вузьку затоку з чистою водою відповідного розміру для забезпечення оптимального комфорту для риби. Після збору рибу необхідно зберігати в чистій воді. Органічні і мінеральні добрива повинні вноситися у ставки та озера відповідно до положень Додатка І. Максимально дозволене дозування 20 кг азоту/га. Заборонено використовувати синтетичні хімічні речовини водних рослин та інших рослин, які ростуть у воді. Навколо води на суші необхідно зберегти рослинність, яка буде слугувати буферною зоною із зовнішньою частиною суші, яка не використовується для розведення згідно з правилами органічного сільського господарства. Термін «полікультура» використовується в разі дотримання критеріїв, зазначених у цих характеристиках інших видів озерної риби.
Обсяг виробництва	Загальний обсяг виробництва не повинен перевищувати 1 500 кг риби на гектар на рік.

РОЗДІЛ 7

Органічне виробництво креветок і прісноводних креветок:

Основа виробничої одиниці/с	Повинно бути розташоване на стерильних глиноземних територіях, щоб мінімізувати ризики впливу будівництва ставка на навколишнє середовище. Ставки необхідно будувати з використанням наявної природної глини. Знищення мангрових заростей заборонене.
Час перехідного періоду	Шість місяців для одного ставка залежно від нормальної тривалості життя креветки.
Походження батьківського стада	Мінімум половина батьківського стада має бути одомашнена після трьох років роботи. Решта 50% - дике батьківське стадо без шкідників з екологічних рибних господарств. Перед тим, як відправляти креветки на ферму, рекомендується провести обов'язкову перевірку першого і другого поколінь.
Ампутація очної стеблинки	Заборонена
Максимальна щільність розміщення і обмеження у виробництві	Розміщення: максимум 22 мальки/м ² . Максимальна миттєва біомаса: 240 г/м ²

РОЗДІЛ 7а

Органічне розведення раків;

Розглянуті види: широкопалий річковий рак, американський сигнальний рак

Стандарт міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, еквівалентний стандарту Європейського Союзу

© ТОВ «Органік Стандарт», www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua, +38(044)2006216

Максимальна щільність розміщення	Для маленьких раків (<20мм): 100 особин на м2. Для середніх раків (20-50 мм): 30 особин на м2. Для дорослих раків (>50 мм): 10 особин на м2, за наявності достатньої кількості укриттів.
----------------------------------	--

РОЗДІЛ 8

Молюски й голкошкірі:

Виробничі системи	Яруси, плоти, донні культури, сітчасті мішки, клітки, піддони, сітки, стовпи та інші обмежені системи. Для розведення мідій на плотах кількість мотузок не повинна перевищувати одну штуку на квадратний метр поверхні. Максимальна довжина мотузки не повинна перевищувати 20 метрів. Під час виробничого циклу мотузки не повинні стонщуватися, водночас поділ мотузок не повинен призводити до збільшення початкової щільності розподілу.
-------------------	--

РОЗДІЛ 9

Тропічні прісноводні риби: ханос, талапія, сіамський сом:

Виробничі системи	Озера і кругове сіткове загородження
Максимальна щільність розміщення	Пангасіус: 10 кг/м ³ Ореохроміс: 20 кг/м ³

РОЗДІЛ 10

Інші види водних тварин: немає

кінець